

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan eurooppalaisen asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta sekä laiksi maatalouden interventiorahastosta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan eurooppalaisen asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta. Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen kansallisen täytäntöönpanon edellyttämät säännökset lisättäisiin lainsäädäntöön.

Laissa säädettäisiin ohjelman valmistelusta sekä siihen liittyvistä viranomaisten ja kalatalouden toimintaryhmien tehtävistä kuten ohjelman varojen käytön suunnittelusta, ohjelman toteuttamisesta, seurannasta, tarkastuksista sekä tuen takaisinperinnästä. Elinkeinokalatalouden ja meripolitiikan tukijärjestelmän erityistarpeista johtuen laissa sää-

dettäisiin myös eräistä tuensaajaan, tukikelepoisiin kustannuksiin ja tuen hakemiseen ja myöntämiseen liittyvistä täsmennyksistä.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maatalouden interventiorahastosta annettua lakia. Tämä muutos on tekninen.

Esitys liittyy valtion vuoden 2015 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015. Euroopan meri- ja kalatalousrahaston kansallista täytäntöönpanoa koskevaa lakia sovellettaisiin toimintaohjelmaan, jonka toteuttaminen alkaa 1 päivänä tammikuuta 2014.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	3
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
2.2 Kansainvälinen kehitys sekä EU:n lainsäädäntö.....	4
2.3 Nykytilan arviointi.....	5
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	7
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	7
4.1 Vaikutukset valtionalouteen ja hallintoon.....	7
4.2 Vaikutukset yritysten toimintaan.....	8
4.3 Ympäristövaikutukset.....	8
4.4 Sukupuolivaikutukset.....	8
5 ASIAN VALMISTELU.....	9
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	9
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	10
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	10
1.1 Laki Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan eurooppalaisen asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta.....	10
1 luku Yleiset säännökset.....	10
2 luku Viranomaiset ja muut toimielimet.....	11
3 luku Tuen ehdot ja kustannusten tukikelpoisuus.....	15
4 luku Tuen hakeminen ja myöntäminen.....	19
5 luku Tuen maksaminen.....	22
6 luku Tuen palauttaminen, maksamisen keskeyttäminen ja takaisinperintä.....	23
7 luku Toimintaohjelman tietojärjestelmä.....	25
8 luku Erinäiset säännökset.....	26
9 luku Voimaantulo.....	28
1.2 Laki maatalouden interventiorahastosta.....	28
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET.....	29
3 VOIMAANTULO.....	29
4 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	29
LAKIEHDOTUKSET.....	32
1. Laki Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan eurooppalaisen asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta.....	32
2. Laki maatalouden interventiorahastosta annetun lain muuttamisesta.....	43
LIITE.....	44
RINNAKKAISTEKSTI.....	44
2. Laki maatalouden interventiorahastosta annetun lain muuttamisesta.....	44

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Suomi on Euroopan unioniin (EU) liittymistään lähtien toteuttanut toimintaohjelmia elinkeinokalatalouden kehittämiseksi rahoituskausina 1995–1999, 2000–2006 ja 2007–2013. Elinkeinokalataloudella on tällöin tarkoitettu ammattikalastusta ja vesiviljelyä sekä kalan jalostusta ja tukkukauppaa. Vuodet 1995–2006 käsittäneillä rahoituskausilla elinkeinokalataloutta rahoitettiin kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineestä (KOR), joka oli yksi EU:n rakennerahastoista. Tuolloin Itä- ja Pohjois-Suomeen sovellettiin korotettuja tukitasoja ja rahoitus toteutettiin osana laajoja aluepoliittisia tavoiteohjelmia. Muuta Suomea varten oli yksi elinkeinokalatalouden rakenneohjelma. Vuonna 2007 käyttöön otettu Euroopan kalatalousrahasto (EKTR) ei ole rakennerahasto. Tämä on merkinnyt muun muassa, että koko Suomea varten on hyväksytty yksi elinkeinokalatalouden toimintaohjelma ja samoja tukitasoja ja edellytyksiä on noudatettu koko Manner-Suomen alueella.

Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat 15 päivänä toukokuuta 2014 asetuksen (EU) N:o 508/2014 Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta ja neuvoston asetusten (EY) N:o 2328/2003, (EY) N:o 861/2006, (EY) N:o 1198/2006 ja (EY) N:o 791/2007 sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1255/2011 kumoamisesta. Ohjelmakaudella 2007–2013 käytössä olleen Euroopan kalatalousrahaston kansalliseen hallintoon on sovellettu Euroopan kalatalousrahaston kansallisesta hallinnoinnista ja elinkeinokalataloudelle myönnettävistä tuista annettua lakia (1447/2006). Euroopan meri- ja kalatalousrahaston kansallisen hallinnon järjestämiseksi on tarpeen antaa laki Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan eurooppalaisen asetuksen täytäntöönpanosta. Ehdotetussa laissa nimetään meri- ja kalatalousrahaston toimintaohjelman toteuttamiseen liittyvät viranomaiset kuten Euroopan unionin lainsäädäntö velvoittaa. Lain tarkoituksena on varmistaa yhteisen kalastuspolitiikan ja yhdenmetyt meripolitiikan rahoituk-

seen suunnattujen tukien asianmukainen hallinto ja toimeenpano.

2 Nykytila**2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö**

Unionin lainsäädäntö

Ohjelmakaudella 2007–2013 elinkeinokalatalouden tukia on rahoitettu Euroopan kalatalousrahastosta. Kalatalousrahastoa koskee neuvoston asetus (EY) N:o 1198/2006 Euroopan kalatalousrahastosta, jäljempänä *Euroopan kalatalousrahastoasetus*, ja komission asetus (EY) 498/2007 Euroopan kalatalousrahastosta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1198/2006 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä. Euroopan kalatalousrahastoasetus sisältää säännökset tuen myöntämisestä kalatalousalalle, rahoituskehyksistä, strategisesta lähestymistavasta sekä toimintaohjelmasta ja sen hallinnoinnista, seurannasta ja valvonnasta.

Euroopan kalatalousrahastoasetuksessa säädetään viidestä eri toimintalinjasta, joiden sisältämiin tarkoituksiin on voitu myöntää tukea kalatalousrahastosta. Ensimmäiseen toimintalinjaan sisältyvät toimenpiteet unionin kalastuslaivaston mukauttamiseksi eli käytännössä tuet merikalastukseen. Toiseen toimintalinjaan sisältyvät tuet vesiviljelyä, sisävesikalastusta, kalanjalostusta ja kalan tukkukauppaa koskeviin investointeihin. Kolmas toimintalinja käsittää tuet yhteistä etua koskeviin toimenpiteisiin kuten alan ammattikunnan toteuttamat toimet, kalasatamiin tehtävät investoinnit, menekinedistämiskampanjat ja kokeiluhankkeet. Neljäs toimintalinja koskee paikallisia kalatalousryhmiä ja viides toimintalinja toimintaohjelman hallinnon varmistamiseen liittyvää teknistä apua.

Kansallinen täytäntöönpano

Ohjelmakaudella 2007–2013 Euroopan kalatalousrahaston kansalliseen hallintoon on sovellettu Euroopan kalatalousrahaston

kansallisesta hallinnoinnista ja elinkeinokalataloudelle myönnettävistä tuista annettua lakia (1447/2006), jäljempänä *kalatalousrahastolaki*, sekä valtioneuvoston asetusta Euroopan kalatalousrahaston kansallisesta hallinnoinnista ja elinkeinokalataloudelle myönnettävistä tuista (639/2007).

Kalatalousrahastolaki tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007. Lain tavoitteena on ollut varmistaa Euroopan kalatalousrahastosta osarahoitettujen elinkeinokalatalouden kehittämiseen suunnattujen tukien asianmukainen hallinto ja toimeenpano. Kalatalousrahastolaissa on määräyksiä Euroopan kalatalousrahastosta osarahoitettavan toimintaohjelman laatimisesta, hallinnoinnista, toimeenpanosta, tuen myöntämisestä, seurannasta ja tarkastuksista. Laissa nimetään maa- ja metsätalousministeriö toimintaohjelman hallintoviranomaiseksi, tarkastusviranomaiseksi ja todentamisviranomaiseksi. Laissa säädetään myös muun muassa paikallisista kalatalousryhmistä ja niiden valinnasta sekä seurantakomiteasta.

Euroopan kalatalousrahastoasetuksen mukainen komission päätöksellä hyväksytty Suomen elinkeinokalatalouden toimintaohjelma sisältää tukien suuntaamista koskevia linjauksia. Maa- ja metsätalousministeriö on antanut kalatalousrahastolain 11 §:n nojalla ohjeita elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille toimintaohjelman yhtenäisen ja tehokkaan toimeenpanon varmistamiseksi. Lisäksi kalatalousrahastolain 2 §:n mukaan tuen hakemiseen, myöntämiseen, maksamiseen, valvontaan, tarkastukseen, palauttamiseen ja takaisinperintään sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001), jollei kalatalousrahastolaissa toisin säädetä.

Ahvenanmaalla on Suomen elinkeinokalatalouden toimintaohjelmassa erillinen osionsa, jonka hallinnointi ja toimeenpano kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) perusteella maakunnan toimivaltaan. Ohjelman julkinen rahoitusosuus on yhteensä noin 91,8 miljoonaa euroa, josta 39,4 miljoonaa euroa on Euroopan unionin sekä 49,0 miljoonaa euroa Manner-Suomen ja 3,4 miljoonaa euroa Ahvenanmaan maakunnan kansallista rahoitusosuutta.

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä EU:n lainsäädäntö

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1303/2013 yhteiseen strategiakehykseen kuuluvaa Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä sekä Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta, jäljempänä *yleisasetus*, annettiin 17 päivänä joulukuuta 2013 ja se tuli voimaan 21 päivänä joulukuuta 2013. Se sisältää säännökset yhteisestä strategisesta kehyksestä sekä yhteisiä säännöksiä, jotka koskevat Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa (maaseuturahasto) ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa.

Yleisasetuksella on tarkoitus yhdenmukaistaa ohjelmatoimintaa ja menettelyjä eri rahastojen välillä ohjelmakaudella 2014–2020. Tukitoimien keskinäinen täydentävyys, yhteensopivuus ja johdonmukaisuus on tarkoitus varmistaa yleisasetuksen mukaisella kumppanuussopimuksella, jossa sovitetaan kunkin rahaston painopisteet ja rahoituskehys. Kumppanuussopimus laaditaan jäsenmaan ja Euroopan komission välille. Komissio voi pyytää jäsenvaltiota tarkistamaan kumppanuussopimustaan, jos se talouspoliittisista syistä on tarpeen. Rahastojen yleisasetuksessa säädetään kaikkien sen soveltamisalaan kuuluvien rahastojen osalta myös itse ohjelman laatimisesta, hyväksymisestä ja toteuttamisesta, paikallisesta kehittämisestä, rahoitusvälineistä, seurannasta, arvioinnista, teknisestä tuesta, menojen tukikelpoisuudesta, hallinto- ja valvontajärjestelmistä ja varainhoidosta.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 508/2014 Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta ja neuvoston asetusten (EY) N:o 2328/2003, (EY) N:o 861/2006, (EY) N:o 1198/2006 ja (EY) N:o 791/2007 sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuk-

sen (EU) N:o 1255/2011 kumoamisesta, jäljempänä *meri- ja kalatalousrahoasetus*, annettiin 15 päivänä toukokuuta 2014 ja se tuli voimaan 21 päivänä toukokuuta 2014. Sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2014. Asetus eroaa ohjelmakauden 2007–2013 kalatalousrahoasetuksesta soveltamisalansa osalta, sillä se koskee elinkeinokalatalouden tukemisen ohella muuta kansallisesti täytäntöön pantavaa yhteisen kalastuspolitiikan ja yhdenmetyt meripolitiikan rahoitusta.

Meri- ja kalatalousrahoasetus sisältää säännöksiä muun muassa rahoituskehyksestä, ohjelmasuunnittelusta, rahoitettavista toimenpiteistä, hallinto- ja valvontajärjestelmistä sekä seurannasta, arvioinnista ja tiedottamisesta.

Meri- ja kalatalousrahoasetuksessa määritellään unionin rahoitustoimenpiteet, joilla pannaan täytäntöön yhteinen kalastuspolitiikka, merioikeuteen liittyviä toimenpiteitä, kalastus- ja vesiviljelyalueiden ja sisävesikalastuksen kestävä kehitys sekä yhdenmetyt meripolitiikka. Asetus säätää unionin painopisteistä, joita meri- ja kalatalousraho noudattaa. Tämä tarkoittaa, että rahastosta rahoitettavien toimien on edistettävä näiden painopisteiden ja niiden mukaisten erityistavoitteiden toteutumista. Unionin painopisteet ovat seuraavat:

1) Ympäristön kannalta kestävä, resurssitehokkaan, innovatiivisen, kilpailukykyisen ja tietämykseen perustuvan kalastuksen edistäminen;

2) Ympäristön kannalta kestävä, resurssitehokkaan, innovatiivisen, kilpailukykyisen ja tietämykseen perustuvan vesiviljelyn edistäminen;

3) Unionin yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanon edistäminen;

4) Työllisyyden ja alueellisen yhteenkuuluvuuden lisääminen;

5) Markkinoille saattamisen ja jalostuksen edistäminen;

6) Yhdenmetyt meripolitiikan täytäntöönpanon edistäminen.

Unionin painopisteille on lisäksi määritelty erityistavoitteita. Esimerkiksi kalastuksen erityistavoitteiden mukaisesti olisi pyrittävä kalastuksen meriympäristöön kohdistuvan vaikutuksen pienentämiseen; vesiympäristön biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien

suojeluun ja ennallistamiseen; kalastuskapasiteetin ja käytettävissä olevien kalastusmahdollisuuksien välisen tasapainon varmistamiseen; kalastusyritysten kilpailukykyyn ja elinkelpoisuuden parantamiseen sekä turvallisuuden ja työolojen parantamiseen; teknologian kehittämisen, innovoinnin ja tietämyksen siirron tehostamisen tukemiseen sekä ammatillisen koulutuksen, uusien ammatillisten taitojen ja elinikäisen oppimisen kehittämiseen.

Yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanoa koskeva painopiste puolestaan jakaantuu kahteen erityistavoitteeseen: a) tutkimustiedon parantaminen ja tarjonta sekä tietojen keräämisen ja hallinnoinnin parantaminen ja b) seurannan, valvonnan ja täytäntöönpanon valvonnan tukeminen siten, että sillä parannetaan institutionaalisia valmiuksia ja julkishallinnon tehokkuutta lisäämättä hallinnollista rasitetta. Yhdenmetyt meripolitiikan edistäminen on ainoa painopiste, jolle ei ole määritelty erityistavoitteita.

Meri- ja kalatalousrahoasetus säätää tukielteisistä toimenpiteistä kaikkiaan yli 40 artiklassa, joista jäsenmaan olisi tarkoitus kansallisessa toimintaohjelmassaan valita ne toimenpiteet, jotka kyseisessä maassa otetaan käyttöön.

Asetuksen edellyttämät kansalliset täytäntöönpanotoimet ovat kaikissa unionin jäsenvaltioissa kesken, eikä vertailua eri maissa toteutettujen hallinnointimallien kesken voida esittää. Koska esitys keskittyy EU:n lainsäädännön täytäntöönpanoon, ei tässä yhteydessä käsitellä sellaisten valtioiden lainsäädäntöä, jotka eivät kuulu Euroopan unioniin.

2.3 Nykytilan arviointi

Manner-Suomessa on ollut ohjelmakaudella 2007–2013 käytettävissä noin 85 miljoonaa euroa julkista rahoitusta Suomen elinkeinokalatalouden toimintaohjelmassa. Rahoituksesta oli sidottu hankkeisiin 6.6.2014 mennessä 91 prosenttia. Tästä määrästä 17,7 miljoonaa eli 23 prosenttia oli sidottu jalostus- ja kalatukkukaupan yritysinvestointien tukemiseen. Vesiviljely-yritysten investointeihin oli sidottu 11,1 miljoonaa euroa, josta suuri osa on käytetty nykyaikaisten kierto-vesilaitosten rahoittamiseen. Merialueen ka-

lastusta on tuettu etenkin ns. hyljesietopalkkioilla sekä kalasatamien kehittämisinvestointeja rahoittamalla. Ammattikalastajien hyljesietopalkkioihin oli Manner-Suomessa varattu 11,7 miljoonaa euroa ja niiden tarkoituksena on ollut auttaa elinkeinoa sopeutumaan kasvaneeseen merihylkeiden määrään. Kalasatamiin oli sidottu 9,8 miljoonaa euroa. Lisäksi 3,4 miljoonaa euroa oli sidottu merialueen ammattikalastajien yritysinvestointeihin, joista tärkeimpiä ovat olleet hylkeenkestävien rysien investointituet. Niiden avulla on ohjelmakauden aikana hankittu rannikkokalastajille yli 180 rysää tuen ollessa yleensä 75 prosenttia investoinnin kokonaishinnasta. Sisävesien ammattikalastusta on tuettu 8,4 miljoonalla eurolla. Suurimmat sisävesikalastuksen tuet on käytetty logistiikan ja kalan alkukäsittelyn kehittämiseen.

Paikallinen kalatalousryhmätoiminta, "kala-leader", otettiin uutena toimintamallina kalatalousrahaston käyttöön ohjelmakaudella 2007–2013. Siihen varattiin Manner-Suomessa 7,8 miljoonaa euroa ja maa- ja metsätalousministeriö hyväksyi seitsemän kalatalousryhmää tuen piiriin ympäri Suomea. Kalatalousryhmien kautta on rahoitettu niin yksittäisten yritysten toimenpiteitä kuin yleishyödyllisiä hankkeita. Elinkeinokalatalouden kehitystä on lisäksi tuettu erilaisin yleishyödyllisin hankkein alan ammattikunnan toimenpiteinä, pilottihankkeina ja mene- kinedistämisenä.

Yleishyödyllisillä kehittämishankkeilla ja yritysten investointituilla on pystytty tehokkaasti edistämään kalankasvatuksen kehittymistä lajistoltaan ja viljelytekniikoiltaan monipuolisemmaksi elinkeinoksi. Kalankasvatus onkin kotimaisen kalantuotannon potentiaalinen voimakkaan kasvun sektori. Kalanjalostuksen ala on jo pitkään kasvanut voimakkaasti ja investointituet ovat osaltaan vaikuttaneet siihen, että alalle on syntynyt ankara kilpailutilanne ja ainakin joihinkin tuotantotapoihin jopa ylikapasiteettia. Merikalastuksessa tukipolitiikalla ei ole saatu aikaan merkittävää kasvua eikä alaa koskevia rakenteellisia ongelmia ole pystytty ratkaisemaan. Ammattikalastajien mahdollisuus päästä yksityisille vesille kalastamaan vaihtelee alueittain voimakkaasti. Erityisesti rannikkokalastuksen ongelmina pidetään heikkoa kannatta-

vuutta ja kasvavia hyljekantoja, mistä syistä alalle ei hakeudu uusia yrittäjiä. Ammattikalastajien keski-ikä onkin varsin korkea, yli 50 vuotta. Alalle osoitetuilla kehittämis- ja investointituilla sekä hyljesietopalkkioilla on ollut lähinnä elinkeinoa ylläpitävä vaikutus. Sitä vastoin sisävesikalastuksen tukipolitiikan voidaan arvioida onnistuneen paremmin ja sisävesillä ammattikalastajarekisteriin kuuluvien kalastajien määrä on ollut jopa lievässä kasvussa. Kaiken kaikkiaan elinkeinokalatalouden tuotannon arvo on kuitenkin kasvussa, osin rakenteellisen kehityksen ja osin markkinatilanteen muuttumisen johdosta.

Suomen elinkeinokalatalouden toimintaohjelman toimeenpano on ollut pääosin sujuvaa. Kalataloushallinnon elinkeinokalataloustehtävien lisääntyminen on kuitenkin ajoittain aiheuttanut viivettä viranomaistehtävien hoitamisessa niin maa- ja metsätalousministeriössä kuin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa. Tukien myöntämiseen liittyvien tehtävien organisointi uudelleen hallinnon tehostamiseksi olisi kokemusten valossa tarpeellista. Ohjelman valvontajärjestelmässä puolestaan on ilmennyt tarpeita sen suhteen, että tarkastusviranomaisella olisi selkeämmin lakiin kirjattu mahdollisuus ohjata tuettuihin hankkeisiin tarkastuksia tekeviä tahoja muun muassa sen varmistamiseksi, että tarkastuksessa noudatetaan yhdenmukaista soveltamiskäytäntöä.

Elinkeinojen edustajat ovat esittäneet arvostelua tukien maksatusprosessien pitkittymisen johdosta. Tukien maksut tapahtuivat edellisellä ohjelmakaudella nopeammin, kun maksatushakemukset käsiteltiin työvoima- ja elinkeinokeskusten kalatalousyksiköissä. Tarve eriyttää tukien myöntämiseen ja maksamiseen liittyvät tehtävät toisistaan ja kalatalouden tukien maksatusten siirtyminen uudistuneissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa erillisiin maksatusyksiköihin on merkinnyt, että kalataloushankkeiden maksatukset käsitellään pääsääntöisesti samassa aikataulussa kaikkien muiden hankkeiden kanssa. Päätöksenteon hajauttaminen usean eri elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen alueelle sekä toimintaohjelman koordinaation heikkous on lisäksi johtanut siihen, että tuen hakijat ovat jossain määrin kokeneet saaneensa erilaista kohtelua eri alu-

eilla. On ilmeistä, että toimintaohjelman hallintoviranomaisella tulisi olla paremmat edellytykset ohjeistaa ja yhtenäistää tuen myöntävien viranomaisten toimintaa. Lisäksi tulisi olla olemassa mahdollisuus keskittää tehtäviä nykyistä harvempien viranomaisten hoidettavaksi.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen mukaisen lain tavoitteena on varmistaa, että Euroopan meri- ja kalatalousrahastoon perustuvaa elinkeinokalatalouden ja meripolitiikan tukijärjestelmää hallinnoidaan ja toimeenpannaan asianmukaisesti. Laissa säädettäisiin toimintaohjelman viranomaisista, jotka hoitavat niille EU:n lainsäädännössä sekä ehdotetussa laissa säädetyt tehtävät. Maa- ja metsätalousministeriö toimisi kuluneen ohjelmakauden tavoin toimintaohjelman hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaisena. Tarkoituksena on, että hallintoviranomaisen tehtäviä hoitaisi luonnonvaraosasto, todentamisviranomaisen tehtäviä hallinto- ja suunnitteluosaston talousyksikkö ja tarkastusviranomaisen tehtävät hoidettaisiin suoraan kansliapäällikön alaisuudessa toimivassa sisäisen tarkastuksen yksikössä. Tukien myöntäminen, maksaminen ja takaisinperintä olisivat edelleen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtäviä.

Laissa säädettäisiin myös tuen ehdoista, tuen saajaa koskevista edellytyksistä ja kustannusten tukikelpoisuudesta sekä tuen hakemisesta, myöntämisestä, maksamisesta, valvonnasta ja takaisinperinnästä. Lisäksi laki sisältäisi säännöksiä toimintaohjelman tietojärjestelmästä sekä viranomaisen oikeudesta saada ja luovuttaa tietoja, jotka liittyvät tukien käsittelyyn.

Esityksessä ehdotetaan joitain tukien käsittelyä yksinkertaistavia muutoksia tuen hallinnointijärjestelmään verrattuna kuluneeseen ohjelmakauteen. Yksi tällainen muutos on, että hakemuksen voisi tehdä sähköisesti suoraan tietojärjestelmään. Toinen muutos olisi, että tuki voitaisiin joissain tapauksissa myöntää käyttäen hyväksi mahdollisuutta maksaa tuki kertakorvauksena, kiinteänä tukiosuutena tai vakiokustannusten perusteella. Tällöin

riittäisi, että tuen saaja luotettavasti osoittaa toteuttaneensa toimenpiteet, joihin tuki päätöksen mukaan on myönnetty. Kiinteää tukiosuutta käytettäessä kirjanpitositteet tulisi kuitenkin esittää kustannuksista, joihin perustuen kiinteä tukiosuus muista kustannuksista lasketaan. Tähän saakka tuki on voitu myöntää ainoastaan siten, että tuetun toimenpiteen kustannukset korvataan tuen saajalle tämän osoitettua kustannuksen syntyneen ja esitettyä siitä kirjanpitositteet sekä muut asiakirjat toteutetusta toimenpiteestä.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Vaikutukset valtiontalouteen ja hallintoon

Esityksellä ei ole suoria vaikutuksia valtion talouteen. Esityksen mukaisella lailla säädettäisiin Euroopan meri- ja kalatalousrahaston Suomen toimintaohjelmasta kaudella 2014–2020 maksettavien tukien myöntämisestä ja hallinnoinnista. Toimintaohjelman julkinen rahoitus koostuu Euroopan unionin ja Suomen valtion varoista. Euroopan komissio on osoittanut Suomelle ohjelmakaudeksi 2014–2020 yhteensä noin 74 miljoonaa euroa Euroopan meri- ja kalatalousrahaston varoja. Määrästä runsaat 39 miljoonaa euroa on tarkoitettu kalatalouden kehittämiseen, runsaat 15 miljoonaa euroa kalastuksen valvontaan, noin 14 miljoonaa euroa kalatalouden tietojenkeruuseen sekä runsaat 4 miljoonaa euroa yhdenmetyt meripolitiikan täytäntöönpanoon. Manner-Suomi ja Ahvenanmaa sopivat erikseen EU-varojen jaosta Suomessa. Toimintaohjelman kansallinen vastinrahoitus on noin 63 miljoonaa euroa. Toimintaohjelman varat budjetoidaan valtion talousarviossa momentille 30.40.62 (Elinkeinokalatalouden edistäminen). Vuositasolla toimintaohjelman toteuttamiseen budjetoidaan yhteensä noin 9,0 miljoonaa euroa kansallisena ja noin 10,5 miljoonaa euroa EU-osuutena. Toimintaohjelman suuruus on näin ollen korkeampi kuin ohjelmakaudella 2007–2013, johtuen siitä, että meri- ja kalatalousrahaston piiriin kuuluvat uusina asioina kalastuksen valvonnan ja kalataloustietojen keruuohjelman sekä yhdenmetyt meripolitiikan rahoitus. Kalas-

tuksen valvonnan ja tiedonkeruun rahoitus on aiemmin tapahtunut toimintaohjelman ulkopuolella maa- ja metsätalousministeriön sekä Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen toimintamenomomenteilta. Tämä rahoitus on esitetty valtion vuoden 2015 talousarviossa siirrettäväksi elinkeinokalatalouden edistämisen momentille. Yhdenntyn meripolitiikan rahoitus on kokonaan uusi, uuden ohjelmakauden menoerä. Toimintaohjelman valtion rahoitusosuus toteutuu kuitenkin aiemmin hyväksytyjen valtiontalouden monivuotisten kehysten puitteissa.

Esityksen ei arvioida muuttavan nykyistä Euroopan kalatalousrahaston tukien hallinnoinnissa noudatettua järjestelmää merkittävästi. Kalataloushallinnon viranomaistehtäviä hoitavien työmäärän EMKR-tukien hallinnoinnissa arvioidaan pysyvän likimäärin nykyisellä tasolla. Rahaston työmäärää kuitenkin lisää vähäisessä määrin se, että verrattuna kalatalousrahastoon meri- ja kalatalousrahaston piiriin kuuluvat myös kalastuksen valvonnan ja kalataloustietojen keruuohjelman sekä yhdenntyn meripolitiikan rahoitus. Mahdolliset lisäystarpeet katetaan toimintaohjelmaan sisältyvällä teknisen tuen rahoituksella sekä hallintoa kehittämällä, jolloin niistä ei aiheudu lisäkustannuksia valtiontalouteen edelliseen ohjelmakauteen verrattuna.

4.2 Vaikutukset yritysten toimintaan

Esityksellä on välillisesti vaikutuksia elinkeinokalatalouden piirissä toimivien yritysten toimintaympäristöön, yrittäjyyden edellytyksiin sekä yritysten toimintaan. Esitykseen sisältyvillä tuilla edistettäisiin yritysten aineellisia ja aineettomia investointeja sekä parannettaisiin kalatalousalan kilpailukykyä ja toimintaedellytyksiä. Esityksen mukaiset tuet kohdistuvat pääasiassa mikroyrityksiin sekä pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Meri- ja kalatalousrahastosta tukea myönnetään koko Suomen alueelle yhtenäisillä tukitasoilla. Koska laki koskisi tukien myöntämistä, se ei olisi esteenä tai vaikeuttaisi yritystoimintaa. Lain täytäntöönpanossa tulisi kiinnittää eri-

tyistä huomiota siihen, että tuet eivät liiaksi vääristäisi yritysten välistä kilpailua.

4.3 Ympäristövaikutukset

Ehdotuksella ei arvioida olevan suoria ympäristövaikutuksia, sillä se koskee meri- ja kalatalousrahaston rahoituksen hallinnointia ja tuen hakemiseen ja myöntämiseen liittyviä menettelyitä. Esityksellä arvioidaan kuitenkin olevan välillisiä ympäristövaikutuksia. Elinkeinokalatalouden tukien tarkemmat arviointiperusteet ja painotukset määriteltäisiin toimintaohjelmassa ja hankkeiden valintaperusteissa, joiden tavoitteena tulee olemaan tuetun elinkeinotoiminnan myönteisten ympäristövaikutusten edistäminen ja kielteisten ympäristövaikutusten minimoiminen. Toimintaohjelma tulee mahdollistamaan tukien myöntämisen moniin ympäristön kannalta myönteisiin toimenpiteisiin. Kalastuksessa voidaan tukea esimerkiksi kalastajien osallistumista ympäristötoimiin sekä erilaisia ammattikalastukselle tärkeitä kalataloudellisia kunnostuksia. Tukien suuntaamisella voidaan etsiä ratkaisuja myös hylkeiden ammattikalastukselle aiheuttamiin ongelmiin ja näin edistää elinkeinotoiminnan ja ympäristönsuojelun yhteensovittamista. Vesiviljelyssä puolestaan voidaan tukea investointeja ympäristöystävällisempään tuotantoteknologiaan kuten kiertovesiviljelyyn ja avomerikasvatukseen. Yhdenntyessä meripolitiikassa voidaan tukea muun muassa meristrategiadirektiiviin sisältyvien ympäristötoimenpiteiden täytäntöönpanoa. Toimintaohjelman rahoittamassa kalatalouden tiedonkeruuohjelmassa kerätään runsaasti tietoa kalatalouteen liittyvistä biologisista kysymyksistä ja kalastuksen valvonnan rahoituksella varmistetaan sääntöjen noudattaminen ja sitä kautta kalastuksen kestävyys.

4.4 Sukupuolivaikutukset

Meri- ja kalatalousrahaston tukijärjestelmä on syrjimätön tuen saajan sukupuoleen nähden ja elinkeinokalatalouden piirissä toimivat miehet ja naiset ovat yhtä lailla oikeutettuja tukeen. Lakiesityksellä ei arvioida olevan

vaikutusta miesten ja naisten välisen tasa-arvon toteutumiseen.

5 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä. Meri- ja kalatalousrahaston toimintaohjelmaa on valmisteltu kahdessa työryhmässä, joista toinen keskittyi yhteisen kalastuspolitiikan ja toinen yhdenmisen meripolitiikan toimenpiteisiin. Työryhmiin kuului yli 20 edustajaa muista ministeriöistä ja sidosryhmistä kuten kalatalous- ja ympäristöalan järjestöistä. Työryhmissä on käsitelty myös lakiesityksen pykäläluonnoksia.

Esityksestä on pyydetty lausunto liikenne- ja viestintäministeriöltä, oikeusministeriöltä, sisäministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, valtioneuvoston kanslialta, valtiovarainministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Rajavartiolaitokselta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, maakuntien liitoilta, kalatalouden paikallisilta toimintaryhmiltä, Elin- ja kalatalouden tutkimuslaitokselta, Kalatalouden Keskusliitto ry:ltä, Suomen Ammattikalastajaliitto ry:ltä, Suomen Sisävesiammattikalastajat ry:ltä, Suomen Kalakauppiasliitto ry:ltä, Suomen luonnonsuojeluliitto ry:ltä, WWF Suomi ry:ltä, Natur och Miljö rf:ltä, Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry:ltä, Suomen kalastusopaskilta ry:ltä, Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:ltä, Naisjärjestöt yhteistyössä – Kvinnoorganisationer i Samarbete NYTKIS ry:ltä sekä Maaseutuvirastolta, Suomen ympäristökeskukselta, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitokselta ja tietosuojavaltuutetulta. Lisäksi lausuntoa pyydettiin Saamelaiskäräjiltä ja Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta. Lausuntopyyntö oli

julkisesti nähtävänä myös maa- ja metsätalousministeriön Internet-sivuilla.

Lausuntoja annettiin yhteensä 27 kappaletta, joista seitsemässä ei ollut lausuttavaa asiasta. Lausunnoissa pidettiin hyvänä sähköistä asiointia ja osa olisi valmis säätämään sen ainoaksi mahdollisuudeksi hakea tukea. Lausunnoissa esitettiin erilaisia näkemyksiä säännöksistä, jotka velvoittavat investointituen saajaa pyytämään tuen myöntäjän lupa ennen tuetun investoinnin omistus- tai hallintaoikeuden luovuttamista toiselle. Osassa lausunnoista katsottiin, että lupaa pitäisi edellyttää myös ennen tukea saaneen yrityksen määräysvallan siirtoa yritysoston myötä, kun taas osa katsoi, että jo luonnoksen mukainen säännös haittaa liiaksi yrittäjien mahdollisuuksia myydä tuen avulla liiketoimintamahdollisuuksiaan parantaneen yrityksensä. Luonnokseen ei tehty näiltä osin muutoksia, koska lakia voidaan pitää tasapainoisena valvonnan ja yritystoiminnan vaatimukset huomioon ottavana kokonaisuutena. Erityisesti elinkeinoja edustavissa lausunnoissa kiinnitettiin huomiota myös hankkeiden omarahoitukseksi hyväksyttävän vastikkeettoman työn tai tuotantopanoksen määrittelyyn. Lisäksi lausunnoissa esitettiin useita muita yksityiskohtia koskevia huomioita ja parannusehdotuksia. Hallituksen esityksen jatkovalmistelussa on tarpeellisilta osin otettu huomioon lausunnoissa esitetyjä näkemyksiä.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2015 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Euroopan meri- ja kalatalousrahastoon liittyvä unionin lainsäädäntö täydentyy vuoden 2014 aikana komission antamalla alemmanasteisilla säädöksillä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan eurooppalaisen asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta

1 luku Yleiset säännökset

1 §. *Lain tarkoitus.* Ehdotetulla lailla pyritään järjestämään Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 508/2014, jäljempänä *meri- ja kalatalousrahastoasetus*, mukaisten toimintaohjelman ja tukien asianmukainen hallinto ja toimeenpano.

Ehdotettua lakia sovellettaisiin Euroopan meri- ja kalatalousrahaston kansallisen toimintaohjelman laatimiseen ja soveltamiseen siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädännöstä ei muuta johdu. Lakia olisi tarkoitus soveltaa ohjelman täytäntöönpanoon tukia haettaessa, myönnettäessä, maksettaessa ja takaisin perittäessä. Lakia sovellettaisiin myös kaikkien sellaisten toimintaohjelman toimeenpanon suunnittelu-, ylläpito-, ohjaus- ja raportointitehtävien sekä ohjelman arviointi-, seuranta-, valvonta- ja toimeenpanotehtävien hoitamiseen, joita ohjelman toteuttaminen tehokkaasti ja säästösten mukaisesti edellyttää.

Meri- ja kalatalousrahastoasetuksen 17 artiklan 1 kohdan mukaan kunkin jäsenvaltion on laadittava yksi toimintaohjelma Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta osarahoitettavien unionin painopisteiden täytäntöönpanemiseksi. Sen tähden toimintaohjelman maantieteellinen soveltamisala kattaisi koko Suomen eli myös Ahvenanmaan maakunnan. Toimintaohjelman sisältö on sovitettava yhteen Manner-Suomen ja Ahvenanmaan kesken. Ahvenanmaan maakunta olisi edustettuna myös toimintaohjelman seurantakomiteassa.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 16 kohdan mukaan kalastusta ja kalastuselinkeinojen ohjaamista koskevissa asioissa maakunnalla on lainsäädäntövalta. Sama koskee muita meri- ja kalatalousrahastosta

tukikelpoisia toimenpiteitä, jotka liittyvät esimerkiksi ympäristönsuojeluun, veneliikenteeseen tai elinkeinotoiminnan ja työllisyyden edistämiseen. Yhdennetyt meripolitiikan alaan kuuluu rahastosta tukikelpoisia toimenpiteitä, jotka koskevat esimerkiksi puolustus- ja Rajavartiolaistosta ja joissa itsehallintolain 27 § mukaan lainsäädäntövalta on valtakunnalla. Ahvenanmaan maakuntaa koskevasta hallinnoinnista ja toimeenpanosta vastaisi Ahvenanmaan maakunta itsehallintolain mukaisesti eikä tätä lakia sovellettaisi Ahvenanmaan maakunnassa.

Itsehallintolain 59 b §:n 3 momentin mukaan, jos jäsenvaltio voi unionin oikeudesta johtuen nimetä vain yhden hallintoviranomaisen sellaisessa tilanteessa, jossa sekä maakunnalla että valtakunnalla olisi toimivaltaa, viranomaisen nimeäminen kuuluu valtakunnalle. Tämän viranomaisen sellainen päätös, joka muutoin kuuluisi maakunnan toimivaltaan, tulee tehdä maakunnan hallituksen esittämän kannan mukaisesti. Yleisasetuksen 123 artiklan edellyttämät toimintaohjelman viranomaiset nimettäisiin itsehallintolaissa säädettyä periaatetta noudattaen ehdotetun lain 4–6 §:ssä niin, että maakunnan hallitus hoitaisi näille viranomaisille kuuluvat tehtävät Ahvenanmaan maakunnassa lukuun ottamatta virallista yhteydenpitoa Euroopan komission kanssa, joka hoidettaisiin valtakunnan viranomaisten välityksellä.

2 §. *Määritelmät.* Pykälässä säädettäisiin lain kannalta keskeisistä määritelmistä.

Pykälän 1 kohdan mukaan *yleisasetuksella* tarkoitetaan Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä sekä Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1303/2013.

Pykälän 2 kohdan mukaan *toimintaohjelmalla* tarkoitetaan meri- ja kalatalousrahastoasetuksen 17 artiklassa tarkoitettua toimintaohjelmaa. Mainitun 17 artiklan mukaan kunkin jäsenvaltion on laadittava yksi toimintaohjelma Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta osarahoitettavien unionin painopisteiden täytäntöönpanemiseksi.

Pykälän 3 kohdassa määriteltäisiin *kehittämishanke* määräaikaiseksi suunnitelmaan perustuvaksi kehittämistoiminnaksi, jonka tarkoituksena ei ole tuottaa välitöntä taloudellista etua tuen saajalle ja jonka tulokset ovat yleisesti hyödynnettävissä. Kehittämishankkeita olisivat erityisesti tutkimus- ja innovaatiohankkeet, joilla pyritään ratkaisemaan elinkeinon toimintaa haittaavia ongelmia ja etsimään uusia kasvun mahdollisuuksia tai parantamaan elinkeinon toimintaympäristöä. Kehittämishankkeiden piiriin luettaisiin myös esimerkiksi kalatuotteiden markkinoinnin kehittäminen, ml. monekin edistämishankkeet.

Investointi määriteltäisiin 4 kohdassa rakennuksen, rakenteen tai rakennelman rakentamiseksi, laajentamiseksi, korjaamiseksi tai hankkimiseksi sekä muun aineellisen tai aineettoman käyttöomaisuuden hankkimiseksi.

Kalatalouden toimintaryhmällä tarkoitettaisiin pykälän 5 kohdan mukaan meri- ja kalatalousrahastoasetuksen 61 artiklan mukaisista paikallista kalatalouden toimintaryhmää ja kohdan 6 mukaan *paikallisella strategialla* meri- ja kalatalousrahastoasetuksen 60 artiklan mukaisista paikallista kehitysstrategiaa. *Kalatalouden toimintaryhmän rahoituskiintiöllä* tarkoitettaisiin kohdan 7 mukaan rahoitusta, jonka maa- ja metsätalousministeriö on osoittanut kalatalouden toimintaryhmän paikallisen strategian toimeenpanoon.

2 luku **Viranomaiset ja muut toimielimet**

3 §. *Maa- ja metsätalousministeriön tehtävät.* Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan maa- ja metsätalousministeriö vastaisi toimintaohjelman ja sen muutosten valmistelusta sekä sen toimeenpanon suunnittelusta. Meri- ja kalatalousrahastoasetuksen 17 artiklan mukaan kunkin jäsenvaltion on laadittava yksi toimintaohjelma meri- ja kalatalousra-

hastosta osarahoitettavien unionin painopisteiden täytäntöönpanemiseksi. Yleisasetuksessa sekä meri- ja kalatalousrahastoasetuksessa on säännökset toimintaohjelman sisällöstä, hyväksymisestä ja muuttamisesta.

Meri- ja kalatalousrahastoasetuksen 17 artiklan 2 kohdan mukaan toimintaohjelma on laadittava toimivaltaisia viranomaisia, talouselämän ja työmarkkinoiden osapuolia sekä kansalaisyhteiskuntaa edustavien kumppanien kanssa tehdyn läheisen yhteistyön pohjalta. Suomessa toimintaohjelman sisällöstä on lisäksi sovittava Ahvenanmaan maakunnan hallituksen kanssa.

Ahvenanmaan itsehallintolain 59 b §:n 2 momentin mukaan, jos jäsenvaltiossa voidaan päättää vain yhdestä toimenpiteestä sellaisessa hallintoasiassa, jossa sekä maakunnalla että valtakunnalla olisi toimivaltaa, toimenpiteestä päättää valtakunnan viranomainen. Ennen päätöksentekoa asiasta on neuvoteltava maakunnan viranomaisen kanssa yhteisymmärrykseen pyrkien ja päätöksenteossa maakunnan viranomaisen näkökannat on otettava mahdollisuuksien mukaan huomioon. Valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) 3 §:n 10 kohdan mukaisesti esitykset Suomea koskeviksi Euroopan unionin alue- ja rakennepoliittisiksi ohjelmiksi hyväksyy valtioneuvoston yleisistunto.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön tehtäväksi ohjelman merkitykseltään vähäistä muutosta koskevan ehdotuksen antaminen Euroopan komission hyväksyttäväksi. Säännös olisi poikkeus valtioneuvoston ohjesäännön edellä kuvatusta pääsäännöstä, jonka mukaan ehdotuksen hyväksyy valtioneuvoston yleisistunto. Merkitykseltään vähäisiä muutoksia olisivat esimerkiksi teknisluontoiset sekä sellaiset muutokset, jotka eivät merkitse ohjelman periaatteellisten linjausten muuttamista. Esimerkiksi toimintaohjelman seurannassa käytettävien indikaattoreiden tai arviointisuunnitelman muuttamista voitaisiin pitää vähäisenä muutoksena.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan maa- ja metsätalousministeriö vastaisi toimintaohjelman toteuttamiseen liittyvien varojen käytön suunnittelusta ja varojen jaon valmistelusta. Tällä tarkoitetaan erityisesti vastuuta ohjelman julkisten varojen budje-

toinnista ja valmistelusta, joka liittyy valtio-neuvoston päätökseen, jolla toimintaohjelman unionin ja valtion rahoitusosuus jaetaan välittävien elinten käytettäväksi. Lisäksi ministeriö vastaisi muun muassa varojen kohdentamisesta kalatalouden toimintaryhmille sekä eri toimenpiteille toimintaohjelman rahoitussuunnitelman puitteissa.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan ministeriö vastaisi toimintaohjelman Ahvenanmaan maakuntaa koskevan Euroopan unionin rahoitusosuuden ohjaamisesta maakunnan hallitukselle.

Pykälän 1 momentin 5 kohdan mukaan maa- ja metsätalousministeriö huolehtisi toimintaohjelman varojen käytön riittävän valvonnan järjestämisestä. Pykälän 1 momentin 6 kohdan mukaan ministeriön tehtävänä olisi päättää kalatalouden toimintaryhmien valinnasta ja niiden paikallisten strategioiden hyväksymisestä.

Pykälän 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön tulisi ohjata ja valvoa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia sekä kalatalouden toimintaryhmiä niiden hoitaessa ehdotetussa laissa tarkoitettuja tehtäviä.

Maa- ja metsätalousministeriön tulisi muun muassa antaa ohjeita, joilla se varmistaa yleisasetuksen 125 artiklan mukaisista hallintoviranomaisen velvoitteista huolehtimisen. Esimerkkejä tällaisista ohjeistusta vaativista tehtävistä ovat sen varmistaminen, että rahoitettavat toimet kuuluvat rahaston toimialaan ja ne voidaan sijoittaa toimenpideohjelman toimintalinjoissa määritettyyn tukitoimien luokkaan; sen varmistaminen, että tuensaajalle toimitetaan asiakirja, jossa määritetään kullekin toimelle asetetut tukiedellytykset; sen tukitoimien luokan määrittäminen, johon toimen menot on kohdennettava; sen varmistaminen, että osarahoitettujen tuotteiden ja palveluiden toimittamista, maksamista ja tukiedellytysten mukaisuutta koskevia tarkastuksia tehdään mainitun artiklan edellyttämällä tavalla.

Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö voisi antaa ohjeita muun muassa sen varmistamiseksi, että hankepäätösten tekeminen samanaikaisesti usean elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimesta ei johda toimintalinjoille tai toimenpiteille vahvistettujen ra-

hoituskehysten ylitykseen. Maa- ja metsätalousministeriön tulisi ohjeistuksella ja koulutuksella muutoinkin varmistaa, että tukien myöntämiseen liittyvä soveltamiskäytäntö ei johtaisi perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuusperiaatteen vastaisesti tuen hakijoiden erilaiseen kohteluun eri elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa ja eri kalatalouden toimintaryhmien alueilla. Maa- ja metsätalousministeriön tulisi lisäksi pyrkiä varmistamaan hallinto- ja valvontajärjestelmien toimivuudesta esimerkiksi tekemällä hallinnollisia ohjauksikäyntejä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin.

4 §. Hallintoviranomainen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön toimimisesta yleisasetuksen 123 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna hallintoviranomaisena. Ministeriön työjärjestykseen on tarkoitus sisällyttää säännös, jonka mukaan hallintoviranomaisena toimisi maa- ja metsätalousministeriön luonnonvaraosasto.

Yleisasetuksen 125 artiklassa on säädetty hallintoviranomaisen tehtävistä. Artiklan mukaan hallintoviranomainen vastaa toimintaohjelman hallinnoinnista moitteettoman varainhoidon periaatetta noudattaen. Artiklassa säädetään hallintoviranomaisen tehtäviksi muun muassa seurantakomitean työn tukeminen, täytäntöönpanokertomusten laatiminen, tietojen välittäminen sekä sähköisen tietojärjestelmän käyttöönotto ja siihen vietävien tietojen kerääminen. Hallintoviranomaisen huolehtii myös esimerkiksi rahoitettavien toimien valintamenettelyjen ja -perusteiden käyttöönotosta ja tuensaajien tukiedellytysten täyttämisen varmistamisesta. Hallintoviranomaiselle kuuluu myös toimintaohjelman varainhoitoon ja valvontaan liittyviä tehtäviä.

Meri- ja kalatalousrahastoasetuksen 97 artiklassa on säädetty hallintoviranomaisen tehtäviksi myös rahoitettuja toimia koskevien tietojen toimittaminen komissiolle vuosittain sekä toimintaohjelman julkisuuden varmistaminen tiedottamalla mahdollisille tuensaajille, sidosryhmille ja yleisölle. Lisäksi yleisasetuksen ja meri- ja kalatalousrahastoasetuksen muissa artikloissa säädetään hallintoviranomaisen velvoitteista eräissä tilanteissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta siirtää osa hallintoviranomaisen tehtävistä muulle viranomaiselle. Maa- ja

metsätalousministeriö voisi siirtää toimenpiteiden valvontaan, toimintaohjelman seurantaan ja raportointiin sekä tiedottamiseen ja sähköiseen tietojärjestelmään liittyviä hallintoviranomaisen tehtäviä sekä toimintaohjelmaan liittyviä koulutus- ja ohjaustehtäviä välittävälle toimielimelle.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset olisivat toimintaohjelman välittäviä elimiä, jotka vastaavat muun muassa tukien myöntämisestä ja maksamisesta. Tarkoituksena on, että ne vastaisivat myös tietojen viemisestä sähköiseen tietojärjestelmään ja tukihakemusta koskevista hallinnollisista tarkastuksista sekä paikan päällä tehtävistä tarkastuksista. Niille siirrettäisiin ainakin osittain myös tiedottamiseen liittyviä tehtäviä. Niille voitaisiin antaa myös eräitä nykyisin ministeriössä hoidettuja tehtäviä.

Ehdotetulla momentilla mahdollistettaisiin täytäntöönpanoluonteisten hallintoviranomaistehtävien siirtäminen. Siirtovaltuuden ulkopuolelle jätettäisiin strategisesti merkittävät tehtävät kuten rahoitettavien toimien valintaan liittyvien valintamenettelyjen ja -perusteiden laatiminen ja käyttöönotto.

5 §. Todentamisviranomainen. Pykälässä nimettäisiin maa- ja metsätalousministeriö toimintaohjelman todentamisviranomaiseksi. Yleisasetuksen 126 artiklan mukaan todentamisviranomaisen tärkeimpänä tehtävänä on laatia ja todentaa komissiolle lähetettävät tilitykset ja maksatushakemukset. Ministeriön työjärjestykseen on tarkoitus sisällyttää säännös, jonka mukaan todentamisviranomaisena toimisi maa- ja metsätalousministeriön hallinto- ja suunnitteluosaston talousyksikkö.

6 §. Tarkastusviranomainen. Pykälän 1 momentissa nimettäisiin maa- ja metsätalousministeriö toimintaohjelman tarkastusviranomaiseksi. Yleisasetuksen 127 artiklan mukaan tarkastusviranomaisen tehtävänä on varmistaa, että tehdään toimintaohjelman hallinto- ja valvontajärjestelmän asianmukaista toimintaa koskevia tarkastuksia. Tarkastusviranomaisen on laadittava vuosittain tarkastuslausunto edellisen tilivuoden tilityksen oikeellisuudesta, tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta sekä hallinto- ja valvontajärjestelmän moitteettomasta toiminnasta. Sen on laadittava myös tarkastuskertomus, jossa esitetään tar-

kastusten keskeiset havainnot sekä ehdotetut ja toteutetut korjaavat toimenpiteet.

Yleisasetuksen 123 artiklan mukaan tarkastusviranomaisen on oltava hallinto- ja todentamisviranomaisesta toiminnallisesti riippumaton. Tarkastusviranomaisena toimisi maa- ja metsätalousministeriön sisäinen tarkastus.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että tarkastusviranomainen vastaa myös yleisasetuksen 124 artiklan 2 kohdan mukaisista riippumattoman tarkastuselimen tehtävistä. Riippumattoman tarkastuselimen on annettava kertomus ja lausunto, jossa arvioidaan, täyttävätkö toimintaohjelman nimetyt viranomaiset niitä koskevat hyväksymisperusteet. Mainitun artiklan 3 kohdan mukaan, jos Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta toimintaohjelmalle annetun tuen kokonaismäärä ylittää 100 000 000 euroa, komissio voi pyytää yhden kuukauden kuluessa viranomaisten nimeämisen ilmoittamisesta riippumattoman tarkastuselimen kertomusta ja lausuntoa sekä kuvausta viranomaisten tehtävistä ja menettelyistä.

7 §. Seurantakomitea. Pykälässä säädettäisiin yleisasetuksen 47 artiklassa tarkoitetun seurantakomitean perustamisesta ja sen toiminnassa noudatettavasta lainsäädännöstä ja seurantakomitean jäsenten virkavastuusta.

Pykälän 1 momentin mukaan seurantakomitean asettaisi valtioneuvosto ja se myös päättäisi muutoksista seurantakomitean kokoonpanossa. Uuden jäsenen nimittämisestä eronneen jäsenen tilalle päättäisi kuitenkin maa- ja metsätalousministeriö. Seurantakomiteaa asetettaessa tulee ottaa huomioon yleisasetuksen 48 artiklan määräykset kokoonpanosta. Asetuksen mukaan seurantakomitea koostuu jäsenvaltion viranomaisten ja välittävien elinten sekä talouselämän ja työmarkkinoiden osapuolia sekä kansalaisyhteiskuntaa edustavien kumppanien edustajista. Seurantakomitean puheenjohtajana toimii jäsenvaltion tai hallintoviranomaisen edustaja ja komissio osallistuu seurantakomitean työhön neuvonantajan ominaisuudessa.

Yleisasetuksen 49 artiklan mukaan seurantakomitean tehtävänä on tarkastella toimintaohjelman täytäntöönpanoa ja ohjelmalle asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa tapahtunutta edistystä sekä ohjelman tuloksellisuuteen vaikuttavia tekijöitä. Seurantakomiteaa

on lisäksi kuultava kaikista ohjelmaa koskevista hallintoviranomaisen esittämistä muutosehdotuksista ja se voi antaa niistä lausunnon. Meri- ja kalatalousrahastoasetuksen 113 artiklassa seurantakomitean tehtäviksi säädetään lisäksi muun muassa rahoitettavien toimien valintaperusteiden hyväksyminen, toimintaohjelman arviointisuunnitelmaan ja ennakkoehtoihin liittyvän toiminnan tarkasteleminen sekä vuosittaisten täytäntöönpanokertomusten hyväksyminen ennen niiden toimittamista komissiolle.

Pykälän 2 momentissa säädetäisiin seurantakomitean päätöksentekoon osallistuvien henkilöiden toimimisesta rikosoikeudellisen virkavastuun alaisuudessa. Seurantakomitean tehtäviä hoidettaessa aiheutettuun vahinkoon sovellettaisiin vahingonkorvauslakia. Seurantakomitean toimintaan sovellettaisiin lisäksi hallintomenettelyä ja viranomaisten toimintaa koskevia säädöksiä kuten hallintolakia, julkisuuslakia ja kielilakia ilman, että siitä erikseen tässä laissa säädetään.

8 §. Välittävä toimielin. Pykälän 1 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset toimivat yleisasetuksessa tarkoitettuina välittävinä toimieliminä. Yleisasetuksen 123 artiklan mukaan jäsenvaltio voi nimetä yhden tai useamman välittävän toimielimen, joka suorittaa tietyt hallinto- tai todentamismääräysten tehtävät kyseisen viranomaisen vastuulla.

Pykälän 2 momentissa tarkennettaisiin, että välittävä toimielin vastaa tuen myöntämiseen, maksamiseen ja seurantaan liittyvistä tehtävistä toimialueellaan.

Välittävän toimielimen tulee noudattaa hallintoviranomaisen antamia ohjeita tehtäviä suorittaessaan, koska yleisasetus edellyttää, että välittävä toimielin suorittaa sille annetut tehtävät hallintoviranomaisen vastuulla. Maa- ja metsätalousministeriö, jonka tulee perustuslain 68 §:n 1 momentin mukaisesti vastata hallinnon asianmukaisesta toiminnasta toimialallaan, voi ilman lailla säädettyä nimenomaista valtuutta antaa hallinnon sisäisiä ohjeita toimintaohjelman välittävinä eliminä toimiville elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille. Ohjeet velvoittavat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia, mutta ne eivät ole oikeudellisesti sitovia oikeussääntöjä. Niiden tarkoituksena on muun mu-

assa varmistaa välittävien toimielinten yhdenmukainen soveltamiskäytäntö toimintaohjelman toteuttamisessa.

9 §. Kalatalouden toimintaryhmä. Pykälässä säädetäisiin kalatalouden toimintaryhmien valinnasta ja toiminnasta. Pykälän 1 momentin mukaan kalatalouden toimintaryhmä vastaisi laatimansa oman alueensa elinkeinokalatalouden kehittämistä koskevan paikallisen strategian toteuttamisesta, seurannasta ja tiedottamisesta. Unionin lainsäädännössä paikallisten toimintaryhmien eli kalatalouden toimintaryhmien tehtävistä säädetään yleisasetuksen 34 artiklassa. Sen mukaan kalatalouden toimintaryhmän tehtäviin kuuluu muun muassa hankkeiden valintamenettelyjen ja valintaperusteiden suunnittelu paikallista kehittämisstrategiaa noudattaen. Yleisasetuksen 34 artiklan mukaan kalatalouden toimintaryhmien tehtävänä on myös ottaa vastaan tukihakemukset ja arvioida ne sekä valita toimet ja vahvistaa tuen määrä sekä tarvittaessa esittää ehdotukset elimelle, joka vastaa tukikelpoisuuden lopullisesta tarkistamisesta ennen hyväksyntää.

Pykälän 2 momentissa säädetäisiin kalatalouden toimintaryhmän kelpoisuusvaatimuksista. Kalatalouden toimintaryhmäksi voitaisiin hyväksyä rekisteröity yhdistys tai muu yksityisoikeudellinen yhteisö, joka täyttää ryhmälle säädettyjen tehtävien hoitamiseksi riittävät toiminnalliset ja hallinnolliset edellytykset. Yleisasetuksen 33 artiklassa sekä meri- ja kalatalousrahastoasetuksen 60 artiklassa on määräyksiä kalatalouden toimintaryhmien ja paikallisten strategioiden vaatimuksista.

Pykälän 3 momentissa säädetäisiin kalatalouden toimintaryhmän päätöksentekoon osallistuvien henkilöiden toimimisesta rikosoikeudellisen virkavastuun alaisuudessa. Kalatalouden toimintaryhmän toimintaan sen hoitaessa perustuslain 124 §:ssä tarkoitettulla tavalla julkista hallintotehtävää liittyisi myös vahingonkorvausoikeudellinen vastuu, josta säädetään vahingonkorvauslaissa. Kalatalouden toimintaryhmän toimintaan sovellettaisiin lisäksi hallintomenettelyä ja viranomaisten toimintaa koskevia säädöksiä kuten hallintolakia, julkisuuslakia ja kielilakia ilman, että siitä erikseen tässä laissa säädetään.

10 §. *Toimintaohjelman yhteensovittaminen.* Pykälässä säädettäisiin toimintaohjelmassa määriteltyjen toimenpiteiden valtakunnallisesta ja alueellisesta yhteensovittamisesta muiden yhteiseen strategiakehykseen kuuluvien rahasto-ohjelmien ja rahoitusvälineiden kanssa. Valtakunnallisesta yhteensovittamisesta vastaisi maa- ja metsätalousministeriö. Alueellisesta yhteensovittamisesta vastaisivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset sekä kalatalouden toimintaryhmät paikallisten strategioiden osalta.

3 luku **Tuen ehdot ja kustannusten tukikelpoisuus**

11 §. *Tuen saajaa koskevat edellytykset.* Pykälässä säädettäisiin, kenelle toimintaohjelman tukea voidaan myöntää. Pykälän 1 momentin mukaan tuen saajan tulee olla oikeushenkilö tai oikeustoimikelpoinen luonnollinen henkilö. Oikeustoimikelpoisuus tarkoittaisi käytännössä muun muassa vähintään 18 vuoden ikää tukihakemuksen vireille tulon hetkellä. Lisäksi edellytettäisiin, että oikeushenkilöllä tulee olla toimipaikka ja luonnollisella henkilöllä vakituinen asuinpaikka toimintaohjelman soveltamisalueella. Euroopan unionin oikeuden vastaista olisi edellyttää, että tuensaajalla on päätoimipaikka tukea myöntävässä jäsenvaltiossa, joten toimipaikan vaatimus tarkoittaa, että tällä tulee olla vähintään sivutoimipaikka Suomessa.

Pykälän 2 momentin mukaan kalastajille tarkoitettua tukea voitaisiin myöntää luonnollisille henkilöille tai yhteisöille, joiden itse pyytämän kalan ja ravun tai niistä jalostettujen tuotteiden myynnistä kolmen viimeksi kuluneen tilikauden aikana kertyneen liikevaihdon keskiarvo ylittää arvonlisäverolain (1501/1993) 3 §:n 1 momentissa säädetyn määrän. Tällä hetkellä mainittu määrä on 8 500 euroa. Lisäksi tukea voitaisiin 3 momentin mukaan myöntää luonnollisille henkilöille tai yhteisöille, jotka esittävät elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hyväksymän suunnitelman siitä, miten kalan tai siitä jalostettujen tuotteiden myynnistä kertyvä liikevaihto ylittää arvonlisäverolain 3 §:n 1 momentissa säädetyn määrän kolmen vuoden kuluessa tuen viimeisen maksuerän maksamisesta. Mikäli tuen saaja ei täytä vaati-

musta kolmen vuoden kuluessa, tuki olisi perittävä 27 §:n mukaisesti takaisin.

Pykälän 4 momentin mukaan tuen saajalla tulisi olla riittävät taloudelliset ja hallinnolliset edellytykset tuettavan toimenpiteen toteuttamiseen sekä riittävä ammattitaito ja investointituen saajalla tulisi olla edellytykset kannattavaan toimintaan. Yleishyödyllisiltä investoinneilta ei kuitenkaan vaadittaisi kannattavan toiminnan edellytyksiä, koska ne ovat usein investointeja esimerkiksi infrastruktuuriin kuten kalasatamiin, jotka eivät toimi yrityksen tavoin eikä niiden tarkoitus ole tuottaa voittoa. Taloudellisia edellytyksiä arvioitaisiin muun muassa tilinpäätöstietojen ja muiden tuen saajan toimittamien tietojen avulla. Hallinnollisilla edellytyksillä tarkoitetaan muun muassa tuettavan toiminnan edellytyksenä olevia lupia, kuten ympäristölupaa.

12 §. *Tuettava toiminta.* Pykälässä kuvattaisiin, mihin toimenpiteisiin toimintaohjelman tukea voidaan myöntää. Tuettavien toimenpiteiden luettelo vastaisi meri- ja kalatalousrahastoasetuksen 6 artiklassa säädettyjä unionin painopisteitä. Mainitussa artiklassa kuvataan tarkemmin unionin painopisteiden mukaiset erityistavoitteet, joiden toteutumista toimintaohjelmasta myönnettävän tuen on edistettävä. Kansallisesti tuettavat toimenpiteet määriteltäisiin tarkemmin toimintaohjelmassa.

Toimintaohjelmasta voitaisiin myöntää tukea kaupallisen kalastuksen edistämiseen, vesiviljelyn edistämiseen, Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanon edistämiseen, kalatalouden toimintaryhmien paikallisten strategioiden toteuttamiseen, kalastus- ja vesiviljelytuotteiden markkinoinnin ja jalostuksen edistämiseen sekä Euroopan unionin yhdenmetyt meripolitiikan täytäntöönpanon edistämiseen.

Tuen myöntäminen olisi aina harkinnanvaraista siten, että tuen myöntäminen, määrä ja käyttötarkoitus riippuvat tuen myöntämisen viranomaisen harkintansa nojalla tekemästä päätöksestä. Vaikka tukea haettaisiin käyttötarkoitukseen, joka kuuluisi toimintaohjelman piiriin ja olisi tukikelpoisuussääntöjen mukaista, ei hakijalla ole subjektiivista oikeutta tukeen. Tuesta päättävän viranomaisen harkintaa ohjaisivat muun muassa toimintaohjelma ja sen sisältämä strategia, toiminta-

ohjelman seurantakomitean hyväksymät valintakriteerit sekä hallintoviranomaisena toimivan maa- ja metsätalousministeriön ohjeet, joilla pyritään yhdenmukaistamaan tukea myöntävien viranomaisten soveltamiskäytäntöjä. Lisäksi viranomainen voi aina ottaa huomioon muita, esimerkiksi alueelliseen asiantuntemukseen, markkinatilanteeseen tai elinkeinokalatalouteen liittyviä näkökohtia.

13 §. Kustannusten tukikelpoisuus. Pykälässä säädettäisiin tuettavan toimenpiteen hyväksyttävistä kustannuksista. Yleisasetuksen 65 artiklan mukaan menojen tukikelpoisuus määritellään kansallisten sääntöjen perusteella, paitsi jos yleisasetuksessa tai rahastokohdaisissa säännöissä tai niiden perusteella on vahvistettu erityissääntöjä.

Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin kustannusten hyväksyttävyyden perusedellytykseksi kustannuksen syntyminen tukihakemuksen vireille tulon jälkeen. Säännöksen on tarkoitus ottaa huomioon yrityksille myönnettävän valtiontuen edellytyksenä EU:ssa yleisenä periaatteena oleva kannustavan vaikutuksen vaatimus, jota on tarkoitukseenmukaista soveltaa myös meri- ja kalatalousrahastosta erityisesti yrityksille myönnettävään tukeen. Euroopan komission valtiontuen suuntaviivoissa ja ryhmäpoikkeusasetuksissa tuella katsotaan olevan kannustava vaikutus, jos tuensaaja on jättänyt tukea koskevan hakemuksen ennen hanketta koskevien töiden tai toiminnan aloittamista. Tarkoituksena on suunnata tuet investointeihin tai hankkeisiin, joita yritykset eivät olisi ryhtyneet harjoittamaan ilman tukea tai harjoittaisivat rajoitetusti tai eri tavalla. Lisäksi vaatimus antaa tuen myöntäjälle mahdollisuuden vaikuttaa tärkeäksi arvioimiensa näkökohtien huomioon ottamiseen hankkeen toteutuksessa. Pääsäännöstä säädettäisiin kuitenkin poikkeus, jonka mukaan kalastuksen valvonnan, kalataloustietojen keruuhjelman, yhdennetyn meripolitiikan sekä teknisen tuen hankkeiden tukikelpoisuus alkaisi tukihakemuksen vireille tulosta riippumatta 1 tammikuuta 2014, koska nämä ovat luonteeltaan viranomaishankkeita, joihin ei ole tarkoitukseenmukaista soveltaa kannustavan vaikutuksen vaatimusta. Meri- ja kalatalousrahastasetusta sovelletaan sen 130 artiklan mukaan 1 päivästä tammikuuta 2014. Yleisasetuksen

65 artiklan 2 kohdan mukaan menot ovat oikeutettuja rahaston rahoitusosuuteen, jos ne ovat aiheutuneet tuensaajalle ja jos ne on maksettu 1 päivän tammikuuta 2014 ja 31 päivän joulukuuta 2023 välisenä aikana.

Yleisasetuksen 66 artiklan mukaan tukea voidaan myöntää avustusten, palkintojen, takaisin maksettavan tuen ja rahoitusvälineiden tai niiden yhdistelmien muodossa. Ehdotetun pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että avustuksen muodossa annettava tuki myönnetään hankkeesta aiheutuvien todellisten kustannusten perusteella tai yleisasetuksessa tarkoitettujen yksinkertaistettujen menettelyjen mukaisesti. Tämä olisi ohjelmakaudella käyttöön otettava uudistus, joka voisi vähentää tuensaajien ja viranomaisten hallinnollista taakkaa. Yleisasetuksen 67 artiklan 1 kohdan mukaan tosiasiallisesti aiheutuneiden ja maksettujen tukikelpoisten kustannusten korvaamisen ohella tukea voidaan maksaa myös vakioyksikkökustannusten, kertakorvausten ja kiinteämääräisen rahoituksen perusteella. Yleisasetuksen 67 artiklan 5 kohdassa säädetään yksinkertaistettujen kustannusten vahvistamistavoista.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että vastikkeetta tehty työ tai tuotantopanoksen luovutus voidaan hyväksyä osaksi hankkeen yksityistä rahoitusta. Vastikkeetta tehtyä työtä voi olla esimerkiksi tuensaajan oma työ, josta ei makseta palkkaa. Vastikkeetta tehdystä työstä katsottaisiin myös sellainen hankkeelle luovutettu työpanos, josta hanke ei maksa sen luovuttajalle, vaikka työpanoksen luovuttaja maksaisi työstä palkkaa sen tekijälle. Tällainen tilanne on tavallinen yleishyödyllisissä hankkeissa, joissa hankkeen yhteistyötaho antaa vastikkeetta hankkeen käyttöön palveluksessaan olevan henkilöstön työtä. Myös sellainen tilanne on mahdollinen, jossa hankkeen yhteistyötahona toimiva yrittäjä antaa yleishyödylliselle hankkeelle vastikkeetta työtä, josta ei makseta palkkaa. Tuensaajan palveluksessa olevan hankkeelle työtä tekevän palkkakulut olisivat tukikelpoinen kustannus myös hankkeen julkisesta rahoituksesta.

Kustannusten hyväksyttävyyden edellytyksenä olisi lisäksi yleisasetuksen 69 artiklan 1 kohdan edellytysten täytyminen. Kyseisessä kohdassa säädetään muun muassa luon-

toissuoritusten arvon määräytymisestä ja siitä, että luontoissuorituksia sisältäville toimille myönnetty julkinen tuki ei toimen päättyessä ylitä tukikelpoisten menojen kokonaismäärää, luontoissuoritukset pois luettuna.

Pykälän 4 momentissa annettaisiin valtioneuvostolle valtuutus säätää asetuksella tarkemmin hyväksyttävistä kustannuksista ja avustusmuodoista sekä vastikkeetta tehdyn työn tai tuotantopanoksen vastikkeettoman luovutuksen käyttämisestä yksityisenä rahoituksena sekä niiden erittelystä, osoittamisesta ja enimmäismäärästä.

14 §. Tuen vähimmäismäärä. Pykälän mukaan tukea ei myönnettäisi, jos lopullinen tuen määrä jäisi pienemmäksi kuin 1 000 euroa. Säännöksen tarkoitus olisi keskittää tuet ja niiden vaatima hallinnollinen työ merkittävämmiin alaa kehittäviin toimenpiteisiin. Säännös vähentäisi pienistä hankkeista aiheutuva hallinnollista taakkaa, jonka kustannus suhteessa myönnettyyn tukeen kasvaa pienissä hankkeissa erittäin suureksi. Lopullisella tuella tarkoitettaisiin sitä tukimäärää, joka haettavalle toimenpiteelle sen tukikelpoisten kustannusten perusteella laskettuna muuten myönnettäisiin, kun tuesta päättävä viranomaisena olisi tehnyt laillisuus- ja tarkoituksenmukaisuusharkinnan tukea koskevaan hakemukseen.

15 §. Tuen käyttöä koskevat ehdot. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tuen saajan velvollisuudesta noudattaa kansallisesta tai Euroopan unionin lainsäädännöstä johtuvia ehtoja ja velvollisuuksia. Ehdotettu laki ja sen nojalla annettu valtioneuvoston asetus on olennainen osa tässä suhteessa merkityksellistä kansallista lainsäädäntöä. Huomioon tulisi kuitenkin ottaa myös muu kansallinen lainsäädäntö, joka koskee tuettavia toimenpiteitä, ilman että siitä ehdotetussa laissa erikseen säädetään. Esimerkiksi lakia julkisista hankinnoista sovelletaan mihin tahansa hankinnan tekijään silloin, kun se on saanut hankinnan tekemistä varten tukea yli puolet hankinnan arvosta hankintayksiköltä. Laissa hankintayksiköllä tarkoitetaan muun muassa valtion tai kuntien viranomaisia, valtion liikelaitoslain mukaisia liikelaitoksia sekä julkisoikeudellisia laitoksia. Tuen myöntämisen ja maksamisen ehtona tällöin on, että tuen saaja on hankinnassa noudattanut lakia julki-

sista hankinnoista. Ehdotetussa momentissa säädettäisiin lisäksi tuen saajan velvollisuudesta noudattaa tukipäätökseen otettuja ehtoja ja rajoituksia. Lähtökohtana on valtionavustuslain säännös, jonka mukaan valtionavustuspäätökseen voidaan ottaa välttämättömiä valtionavustuksen käyttämistä koskevia ehtoja ja rajoituksia muun muassa sen varmistamiseksi, että avustuksen myöntäminen on perusteltua avustuksen käytölle asetettujen tavoitteiden kannalta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vakiintuneesta rajoituksesta, joka koskee tuetun investoinnin kohteen luovuttamista. Säännöksen mukaan tuetun investoinnin kohdetta ei saisi luovuttaa toiselle ennen kuin tukipäätöksessä määrätty käyttöaika on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta. Säännös ei sisällä muutoksia nykytilaan. Tuen myöntävä viranomaisena voisi kuitenkin 2 momentin mukaan myöntää luvan luovutukseen. Hakemus olisi tehtävä ennen luovutusta. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että luovutuksen saaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset ja että tuen käyttötarkoitus ei olennaisesti muutu. Tuen käyttötarkoituksen säilymisen vaatimuksesta seuraa, että tuki ei saa hyödyttää aiheuttomasti esimerkiksi luovuttajatahoa vaan tuen on siirryttävä veloitteineen luovutuksen saajalle. Käytännössä tämä merkitsee esimerkiksi sitä, että tuki on otettava huomioon luovutushintaa alentavana tekijänä ja että luovutuksen saaja kirjallisesti sitoutuu tukipäätöksen ehtoihin ja rajoituksiin. Toimien pysyvyyden vaatimuksista on säädetty myös yleisasetuksen 71 artiklassa.

Pykälän 3 momentissa selvennettäisiin, että lupaa ei tarvitse pyytää silloin, jos tukea saaneen yrityksen omistusoikeus luovutetaan, mikäli tuettu investointi säilyy yrityksessä siinä tarkoituksessa, johon tuki on myönnetty, ja mikäli luovutuksen saaja on tukikelpoinen. Säännöksen tarkoitus on vähentää tarpeetonta hallinnollista työtä tilanteissa, joissa luovutuksella ei mitään ilmeisimmin ole mitään vaikutusta tukiedellytysten täyttymiseen. Säännökseen on kuitenkin tarpeen sisällyttää vaatimus luovutuksen saajan tukikelpoisuudesta, koska meri- ja kalatalousrahastoasetuksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan kalastus- ja vesiviljelytuotteiden jalostukseen voidaan muiden kuin pk-yritysten osalta myön-

tää tukea ainoastaan rahoitusvälineiden kautta. Tästä johtuen suuri yritys ei voi hankkia määräysvaltaa sellaisessa pk-yrityksessä, joka on saanut suoraa tukea jalostuksen investointeihin, ellei se palauta investointeihin myönnettyä tukea. Tuen saajalla olisi kuitenkin ehdotetussa 16 §:n 2 momentissa säädetty ilmoitusvelvollisuus silloinkin, kun etukäteistä lupaa ei tarvitse pyytää. Ilmoitusvelvollisuus koskisi sellaisia tuen saajan asemaa, toimintaa tai tuettavaa toimenpidettä koskevia muutoksia, joilla voi olla vaikutusta tuen maksamisen edellytyksiin tai jotka voivat johtaa tuen takaisinperintään. Lisäksi tukiedellytyksen toteutumista seurattaisiin tavanomukaisella tuettujen hankkeiden valvonnalla.

16 §. Tiedonanto- ja avustamisvelvollisuus. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tuen saajan velvollisuuksista tiedon antamisesta viranomaisille sekä muusta avustamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan tuen saaja olisi velvollinen antamaan tuen myöntävälle viranomaiselle tuettavaa toimenpidettä, sen edistymistä sekä tuen käyttöä koskevat oikeat ja riittävät tiedot. Tämä on olennaista varojen käytön ja ohjelman toteutumisen seurannan ja valvonnan kannalta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tuen saajan velvollisuudesta viivytyksettä ilmoittaa tuen myöntäjälle sellaisista asemaansa, toimintaansa tai tuettavaa toimenpidettä koskevista muutoksista, joilla voi olla vaikutusta tuen maksamisen edellytyksiin tai jotka voivat johtaa tuen takaisinperintään. Ilmoitus olisi tehtävä tuen myöntäneelle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, jonka olisi käsiteltävä tällainen ilmoitus ensisijaisesti tukipäätöksen ehtojen muuttamista koskevana hakemuksena. Tällöin olisi selvitettävä, täyttyvätkö ehdotetun lain mukaiset tuen saaja ja tuettua toimintaa koskevat edellytykset ilmoituksen mukaisella tavalla muutettuina. Jos nämä edellytykset eivät enää täyty ja lain mukaan tuen saajan olisi tullut jatkaa toimintaansa edelleen tukipäätöksen mukaisesti, ilmoitus olisi käsiteltävä tuen maksun keskeyttämisenä tai takaisinperintänä ehdotetun lain 6 luvun säännösten mukaisesti. Tuen saajan omistusoikeuden luovutus tai muu tukea saaneen yrityksen määräysvallan siirto olisi lähtökohtaisesti esimerkki sellaisesta

muutoksesta, josta tulisi aina ilmoittaa, jotta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi varmistua tukiedellytysten täyttymisestä myös uudessa tilanteessa.

Pykälän 2 momentissa myös edellytettäisiin, että tuen saaja avustaa tuettavaa toimintaa koskevassa tarkastuksessa antamalla tarkastuksen suorittajalle korvaukset tarkastustehävän suorittamiseksi välttämättömät tiedot ja tarkastuksen kohdetta koskevat selvitykset sekä tarvittaessa esittelemällä tuen kohdetta.

17 §. Kirjanpitovelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin tuen saajan kirjanpitovelvollisuudesta, kirjanpidolle asetettavista edellytyksistä sekä kirjanpitoaineiston säilyttämisestä. Pykälän tavoitteena on taata tuen saajan kirjanpidon hoitaminen ja kirjanpitoaineiston säilyttäminen siten, että tuettavan toimenpiteen menot, sellaisina kuin ne on sisällytettävä maksuhakemukseen, ovat tosiasiallisia ja todennettavissa maksuhakemuksen käsittelyn ja tarkastuksen yhteydessä.

Pykälän 1 momentin mukaan lähtökohtana olisi kirjanpitolain (1336/1997) mukainen kirjanpito, jos tuen saajan on sitä toiminnassaan noudatettava. Jos taas tuen saajaan sovelletaan valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 2 lukua, sitä sovellettaisiin myös tuetun toiminnan kirjanpitoon. Kirjanpidossa olisi aina noudatettava hyvän kirjanpito-tavan mukaista kirjanpitoa. Lisäksi tuen saajan kirjanpitoon sisältyvä tuettavan toimenpiteen kirjanpito olisi voitava vaikeudetta tunnistaa ja erottaa muusta kirjanpidosta.

Pykälän 2 momentin mukaan tuettavaa toimenpidettä koskeva kirjanpito olisi järjestettävä kirjanpitolain mukaisesti, vaikka tuen saaja ei muutoin olisi toiminnastaan kirjanpito-velvollinen.

Pykälän 3 momentissa tuen saaja velvoitettaisiin säilyttämään tuettavaa toimenpidettä koskeva kirjanpitoaineisto vähintään kolme vuotta siitä, kun Euroopan komissio on suorittanut Suomelle ohjelman viimeisen unionin rahoitusosuuden maksun. Käytännössä velvoite kirjattaisiin tukipäätöksen ehtoihin täsmällisenä määräaikaana, jota voidaan viranomaisen toimesta myöhemmin tarvittaessa muuttaa. Menettelynä tämä on välttämätön, koska tuensaajan itsensä on vaikea olla

selvillä siitä, milloin unionin viimeinen maksu suoritetaan.

4 luku **Tuen hakeminen ja myöntäminen**

18 §. Hakuaika ja hakumenettely. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi pääsäännöstä, jonka mukaan tukea voi hakea jatkuvasti ilman erityistä hakuaikaa.

Pykälän 2 momentissa maa- ja metsätalousministeriölle annettaisiin mahdollisuus päättää, että määrättyille toimenpiteille asetetaan tuen hakemiseksi hakuaika. Maa- ja metsätalousministeriö voisi tällöin päättää hakuajan asettamisesta ja hakumenettelyn aloittamisesta. Yleisasetuksen 34 artiklan 3 kohdan d alakohdan mukaan paikallisten toimintaryhmien tehtäviin kuuluu laatia ja julkaista ehdotuspyyntöjä tai jatkuva hankeehdotusten jättämismenettely. Tämän vuoksi myös kalatalouden toimintaryhmille tulisi säätää oikeus päättää määräaikaisesta hakumenettelystä.

Hakuajan asettaminen voi olla tarpeen erityistä. Se voi johtua kansallisista tarkoitusten mukaisuuskohdista tai Euroopan komission mahdollisesti edellyttämästä hakemusten priorisoinnista, jota on edellytetty esimerkiksi maaseudun kehittämisrahoituksen kohdalla. Useimmiten hakuajan asettamisen perusteena olisi tarve käsitellä tiettyyn toimenpiteeseen kohdistuvat tukihakemukset samalla kertaa, jotta niitä voitaisiin verrata keskenään. Hakumenettelyä avattaessa olisi tiedotettava niistä perusteista, joilla hakemuksia arvioitaisiin ja verrattaisiin. Hakuaika voi olla tarpeen myös sen vuoksi, että tietyt ehdot täyttävälle hakemuksille on jaettava rahoitus, jonka kokonaismäärä on kiinteä. Esimerkiksi ohjelmakaudella 2007–2013 ns. hylkeensietopalkkiot jaettiin kerran vuodessa tukea hakeneiden kalastajien ja kalankasvatustajien kesken maa- ja metsätalousministeriön avaaman hakumenettelyn puitteissa, jolloin jakoperusteena oli edellisen kalastusvuoden kalastustuloon perustuva laskenta.

Pykälän 3 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriö voisi päättää tukien myöntämisen keskeyttämisestä, jos tuen rahoitukseen tarvittavia varoja ei ole käytettävissä tai

markkinatilanne tai Euroopan unionin lainsäädäntö sitä edellyttää.

19 §. Tuen hakeminen. Verrattaessa voimassa olevaan menettelyyn tuen hakeminen muuttuisi siten, että tukea olisi mahdollista hakea myös sähköisesti. Tavoitteena on, että sähköinen haku olisi myös ensisijainen tapa hakea. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan siten säädettäväksi, että tukea haetaan sähköisesti verkkopalvelussa, joka on osa 31 §:ssä tarkoitettua tietojärjestelmää. Hakemuksen allekirjoitukseen sovellettaisiin, mitä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetussa laissa (617/2009) henkilön yksilöimisestä ja tunnistamisesta säädetään.

Kaikilla tuen hakijoilla ei vielä ole edellytyksiä hakea tukea sähköisesti. Tämän vuoksi tukihakemus olisi 2 momentin mukaan edelleen mahdollista tehdä myös kirjallisesti. Tällöin olisi käytettävä tarkoitusta varten vahvistettua paperilomaketta. Hakemus olisi edelleenkin allekirjoitettava. Kirjallinen hakemus olisi toimitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, joka vastaisi hakemuksen oikeasta tallentamisesta tietojärjestelmään, ja sitä käsiteltäisiin sen jälkeen pääosin sähköisesti.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin hakemukseen liitettävistä asiakirjoista. Hakemuksen liitteenä tulisi olla kaikki tuen myöntämisen edellytysten arvioinnin kannalta välttämättömät asiakirjat ja selvitykset, mukaan lukien hankesuunnitelma. Investointituen hakijalta voitaisiin edellyttää myös hakijan toiminnan kehittämisen kannalta olennaiset seikat sisältävän kehittämissuunnitelman liittäminen hakemukseen. Kehittämissuunnitelma antaisi tuen myöntämistä koskevaan harkintaan liittyvää lisätietoa tuettavan toiminnan luonteesta ja hakijan liiketoimintastrategiasta. Ohjelmakaudella 2007–2013 kehittämissuunnitelma oli säädetty vapaaehtoiseksi ja se on ollut otettava huomioon tuen tasoa korottavana tekijänä. Saatujen kokemusten mukaan on kuitenkin tarkoituksenmukaisempaa, että kehittämissuunnitelmaa ei tarvitsisi esittää kaikissa hankkeissa korkeamman tuen saamisen ehtona, vaan sitä edellytettäisiin pakollisena ainoastaan silloin, kun siitä on riittävästi lisäarvoa hakemuksen arvioinnille. Tässä muodossa kehittämissuunnitelmat ovat

nykyistä pienempi hallinnollinen rasite niin tuen saajille kuin viranomaisille.

Pykälän 4 momentissa valtuutettaisiin valtioneuvosto antamaan asetuksella tarkempia säännöksiä tuen hakemisessa noudatettavista menettelyistä, hakemukseen liitettävistä asiakirjoista sekä selvitysten, hankesuunnitelman ja kehittämissuunnitelman sisällöstä ja esittämisestä.

20 §. Tuen hakeminen kalatalouden toimintaryhmän rahoituskiintiöstä. Pykälässä säädettäisiin menettelystä haettaessa tukea kalatalouden toimintaryhmän rahoituskiintiöstä. Tuen hakumenettelyyn sovellettaisiin muuten, mitä 19 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi.

Pykälän 1 momentin mukaan kalatalouden toimintaryhmän tehtävänä olisi antaa lausunto tuen myöntämisen tarkoituksenmukaisuudesta paikallisen strategian tavoitteiden kannalta. Hakemusten arvioinnissa kalatalouden toimintaryhmien toimintaa ohjaisivat toimintaohjelman ja paikallisen strategian tavoitteet sekä seurantakomitean hyväksymät valintakriteerit. Jos tuettava toimenpide on tarkoitus toteuttaa useamman kalatalouden toimintaryhmän alueella, toimivaltaisen kalatalouden toimintaryhmän olisi hankittava asianomaisten kalatalouden toimintaryhmien lausunto tuen myöntämisen tarkoituksenmukaisuudesta sekä tarvittavan rahoituksen varaamisesta niille osoitetusta rahoituskiintiöstä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin toimivaltaisesta kalatalouden toimintaryhmästä, joka määräytyisi sen mukaan, minkä ryhmän alueella tuettava toimenpide on tarkoitus toteuttaa. Yleensä tuen hakija jo hakuvaiheessa ilmoittaa, missä hanke toteutetaan ja on ollut ennen hakemuksen vireille tuloa yhteydessä kyseiseen kalatalouden toimintaryhmään. Jos tuettava toimenpide kuitenkin toteutetaan useamman kalatalouden toimintaryhmän alueella, toimivaltainen olisi se kalatalouden toimintaryhmä, jonka alueella tuettava toimenpide on tarkoitus pääosin toteuttaa.

Pykälän 3 momentin mukaan tämän pykälän menettelyä ei noudatettaisi, vaikka tukea haettaisiin kalatalouden toimintaryhmän rahoituskiintiöstä jos tuen hakija on paikallinen kalatalouden toimintaryhmä itse. Kalatalouden toimintaryhmä hakisi tukea suoraan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta eikä se voisi antaa lausuntoa tuen tarkoituk-

senmukaisuudesta omaa hakemustaan koskien.

21 §. Tuen myöntäminen. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että tuen myöntämistä koskevan päätöksen tekisi kaikissa tapauksissa toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Tuen myöntäminen olisi aina harkinnanvaraista siten, että tuettavien toimien valintaa ohjaa ensisijaisesti Euroopan unionin lainsäädäntö ja sen osana hyväksytty toimintaohjelma. Lisäksi päätöksentekoa ohjaisivat velvoittavasti meri- ja kalatalousrahastoasetuksen 113 artiklan mukaisesti hyväksytyt rahoitettavien toimien valintaperusteet. Tuen myöntäjän harkintaan sisältyisi myös tarkoituksenmukaisen tuki-intensiteetin soveltaminen meri- ja kalatalousrahastoasetuksessa määriteltyjen maksimitukiprosenttien sekä toimintaohjelman kansallisten linjausten rajoissa.

Pykälän 2 momentin mukaan 18 §:n 2 momentin mukaisessa määräaikaisessa hakumenettelyssä maa- ja metsätalousministeriö voisi päättää, että päätöksen tekeminen edellyttäisi aina maa- ja metsätalousministeriön lausuntoa, jolle ei kuitenkaan ole asetettu muotovaatimuksia.

Jos tukea on haettu paikallisen kalatalouden toimintaryhmän rahoituskiintiöstä, tuen myöntämisen edellytyksenä olisi 3 momentin mukaan, että kalatalouden toimintaryhmä on hakemuksesta antamassaan lausunnossa puoltanut tuen myöntämistä. Kalatalouden toimintaryhmän lausunto sitoisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta sen ratkaistessa hakemusta, kuitenkin sillä poikkeuksella, että kalatalouden toimintaryhmän puollosta huolimatta tukea ei myönnettäisi, jos tuen myöntäminen olisi vastoin Euroopan unionin tai kansallista lainsäädäntöä tai kalatalouden toimintaryhmän paikallisen strategian vastaista taikka jos kalatalouden toimintaryhmän rahoituskiintiössä ei olisi riittävää määrärahaa toimenpiteen rahoittamiseen.

Pykälän 4 momentissa annettaisiin valtioneuvostolle valtuus säätää tarkemmin kalatalouden toimintaryhmän rahoituskiintiöstä rahoitettavista toimenpiteistä. Tavoitteena on tehdä selkeä erottelu tuettavien toimenpiteiden kesken siten, että samaan toimenpiteeseen ei olisi mahdollista hakea tukea sekä kalatalouden toimintaryhmän kautta että suo-

raan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta. Selkeä työnjako on tarpeen sekä hallinnon sujuvuuden vuoksi että myös sellaisen tilanteen poissulkemiseksi, jossa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle syntyisi 3 momentin mukaisesti velvoite myöntää tukea hankkeelle, jolle se on aiemmin tehnyt kielteisen päätöksen haettaessa tukea suoraan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta.

Koska tarkoitus on siirtyä kokonaan sähköiseen asianhallintajärjestelmään, myös koneellinen allekirjoitus tukipäätöksissä olisi 5 momentin mukaan mahdollinen.

22 §. Tuen myöntäminen ilman hakemusta. Pykälässä säädettäisiin mahdollisuudesta myöntää tukea tekniseen tukeen ja kalastuksen valvontaan ilman hakemusta. Ilman hakemusta tukea myönnettäisiin pääasiassa maa- ja metsätalousministeriölle sekä muille toimintaohjelmaa hallinnoiville ja toteuttaville viranomaisille. Maa- ja metsätalousministeriön tulisi kuitenkin ennen tuen myöntämistä vahvistaa käyttösuunnitelma, jossa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus valtuutettaisiin myöntämään tuki. Tukea voisivat hakea muutkin kuin edellä mainitut ministeriö ja välittävänä toimielimenä toimiva elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, kuten toiset välittävät toimielimet, Maaseutuvirasto ja Rajavartiolaitos. Käyttösuunnitelman tulisi sisältää kaikkien tukea saavien tuet ja sen valmistelu tehtäisiin käytännössä tarkoitukseenmukaisella tavalla esimerkiksi toimivaltaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimesta yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön kanssa.

Lisäksi säädettäisiin, että tukea voidaan samaa menettelyä noudattaen myöntää myös monivuotisille tutkimus- ja kehittämisohjelmille. Tarkoituksena on, että maa- ja metsätalousministeriö käynnistäisi ainakin kestävä kalastuksen ja vesiviljelyn tutkimus- ja kehittämisohjelmia, joille myönnettäisiin tukea lähinnä meri- ja kalatalousrahastoasetuksen 26, 28, 39 ja 47 artiklassa tarkoitettuihin innovointiin ja tutkimuksen ja kalastajien välisiin kumppanuuksiin. Monivuotisten ohjelmien tavoitteena olisi elinkeinon kehittämisen kannalta keskeisten ongelmien ratkaiseminen määrätietoisella otteella ja uusien toimintamallien luominen ja käyttöönotto yri-

tysten kasvun vauhdittamiseksi. Käytännössä tuki myönnettäisiin alan kannalta tärkeimmille tutkimusta tekeville laitoksille, kuten Luonnonvarakeskukselle, joilla on riittävät edellytykset laajojen tutkimusohjelmien toteuttamiseen yhteistyössä yritysten kanssa. Käyttösuunnitelmaan perustuva tuen myöntäminen varmistaisi parhaalla mahdollisella tavalla sen, että tutkimus- ja kehittämistyö voidaan kohdistaa elinkeinon kehittämisen kannalta keskeisiin kysymyksiin.

Pykälän 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön vahvistama käyttösuunnitelma sitoisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta, kuitenkin sillä poikkeuksella, että tukea ei myönnettäisi, jos tuen myöntäminen olisi vastoin Euroopan unionin tai kansallista lainsäädäntöä tai jos sen käytössä olevat määrärahat eivät riitä tuen myöntämiseen. Kyseisen toimenpiteen rahoituskehyksen ylittyminen olisi lainsäädännön vastaisena myös peruste olla myöntämättä tukea.

23 §. Päätöksenteko yhdennettyä meripolitiikkaa koskevilla hankkeilla. Pykälässä säädettäisiin päätöksentekomenettelystä yhdennettyä meripolitiikkaa koskevilla hankkeilla. Kyseessä on uusi tukimuoto, josta ei ole aikaisempaa kokemusta. Yhdennetty meripolitiikka koskee usealla hallinnonalalla erilaisia merellisiä toimintoja kuten merialueen ja sen tilan seuranta ja tähän liittyvää tiedonvaihtoa sekä merialueen käytön suunnittelua. Pykälän mukaan tuen myöntäminen eri hankkeille ratkaistaisiin meripolitiikkaan liittyviä hallinnonaloja edustavien ministeriöiden yhteisen ratkaisun pohjalta.

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan meripolitiikan tukea myönnettäisiin ilman hakemusta valtioneuvoston kanslian vahvistaman käyttösuunnitelman perusteella. Meripolitiikan rahoitus koskee sen luonteisia toimenpiteitä, jotka yleensä kuuluvat viranomaisten tai valtion tutkimuslaitosten toimialaan. Milloin rahoitusta käytetään esimerkiksi meripolitiikkaa toteuttavien ministeriöiden toimenpiteisiin, erityisen hakumenettelyn käynnistäminen ei usein ole tarkoitukseenmukaista. Käytännöllisempi menettely olisi, että meripolitiikkaa toteuttavat ministeriöt eli valtioneuvoston kanslia, maa- ja metsätalousministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, puolustusministeriö, sisäministeriö

ja ympäristöministeriö sopisivat käyttösuunnitelmasta, jolla rahoitusta osoitettaisiin eri toimenpiteisiin. Toimivaltaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtävänä olisi tehdä tukipäätökset ja viedä hankkeet tietojärjestelmään käyttösuunnitelman mukaisesti.

Pykälän 2 momentin mukaan käyttösuunnitelma käsiteltäisiin valtioneuvoston kanslian, maa- ja metsätalousministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön, puolustusministeriön, sisäministeriön ja ympäristöministeriön kesken siten, että ratkaisun teossa olisi pyrittävä yksimielisyyteen. Jos päätöstä ei voitaisi tehdä yksimielisesti, ratkaisusta päättäisi valtioneuvoston kanslia saatuaan vähintään kaksi puoltavaa lausuntoa muilta edellä mainituilta ministeriöiltä. Valtioneuvoston kanslian toimialalla todennäköisesti ei toteutettaisi ainaakaan suuria yhdenmety meripolitiikan hankkeita, joten se olisi riippumaton ratkaisemaan mahdolliset ristiriitatilanteet. EU-asioiden komitea on päättänyt 2.6.2010 perustaa meripolitiikkajaoston käsittelemään EU:n meripolitiikkaan liittyviä kysymyksiä siten, että jaoston puheenjohtajuus ja sihteeriys hoidetaan valtioneuvoston EU-sihteeristöstä. Valtioneuvoston kanslialle on näin annettu yhdenmety meripolitiikan kansallinen koordinaatiotehtävä aiemminkin. Mikäli ministeriöt ovat kokonaisratkaisusta pääosin yksimielisiä, tulisi valtioneuvoston kanslian käytännössä vaikuttaa ratkaisun sisältöön vain siltä osin kuin yksimielisyyttä ei voida saavuttaa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että ennen edellä mainitun ratkaisun tekoa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekee tarvittaessa arvion hanke-ehdotuksista ja hankkii tarvittavat asiantuntijalausunnot. Tämä on tuesta päättävän viranomaisen normaalia toimintaa hakuprosessissa, mutta siitä säädettäisiin yhdenmety meripolitiikan kohdalla erikseen, jotta työnjako elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja tuen myöntämistä koskevaa ratkaisua tekevien ministeriöiden välillä olisi selvä. Tarvittavilla asiantuntijalausunnoilla varmistettaisiin, että hankkeita arvioivalla viranomaisella on käytettävissään paras mahdollinen tieto. Valmistelussa voisi käyttää sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen eri vastualueiden että ulkopuolisten tahojen asiantuntemusta.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että valtioneuvoston kanslian vahvistama käyttösuunnitelma sitoisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta, kuitenkin sillä poikkeuksella, että tukea ei myönnettäisi, jos tuen myöntäminen käyttösuunnitelman mukaisesti olisi vastoin Euroopan unionin tai kansallista lainsäädäntöä tai jos elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ei olisi riittävää määrärahaa toimenpiteiden rahoittamiseen.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin, että tukea voitaisiin tilanteen mukaan myöntää myös määräaikaisen hakumenettelyn puitteissa. Tällöin toimintaohjelman hallintoviranomaisen eli maa- ja metsätalousministeriön tehtävänä olisi päättää hakuajan asettamisesta ja hakumenettelyn avaamisesta yhteisymmärryksessä muiden meripolitiikkaa toteuttavien ministeriöiden kanssa. Tuettavien hankkeiden valinnassa noudatettaisiin soveltuvin osin, mitä edellä 2–4 momentissa on säädetty. Jotta tuen hakijalla olisi mahdollisuus käyttää hallinnollisia oikeusturvakeinoja, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus antaisi hakumenettelyssä kielteisen päätöksen niihin hankkeisiin, joita valtioneuvoston kanslia ei ole puoltanut.

5 luku **Tuen maksaminen**

24 §. Maksuhakemus. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, miten maksuhakemus tehdään. Ensimmäiseksi on tarkoitus käyttää sähköistä järjestelmää. Maksuhakemus tehtäisiin siten käyttäen 19 §:n 1 momentissa tarkoitettua verkkopalvelua. Tuen maksamista koskeva hakemus käsiteltäisiin vastaavalla tavalla kuin tukihakemuksen käsittelystä 19 §:ssä säädettäisiin. Maksuhakemus tehtäisiin tällöin käyttäen sähköistä allekirjoitusta.

Tarvittaessa maksuhakemuksen voisi tehdä myös kirjallisesti maa- ja metsätalousministeriön tarkoitusta varten vahvistamalla lomakkeella. Kirjallinen hakemus olisi allekirjoitettava ja toimitettava tuen myöntäneelle viranomaiselle. Sähköinen hakemus ohjautuisi järjestelmässä automaattisesti tuen myöntäjälle. Maksuhakemusta ei enää toimitettaisi paikalliselle toimintaryhmälle silloinkaan, kun tuki myönnetään sen rahoituskii-
tiöstä.

Pykälän 3 momentin mukaan hakemukseen olisi liitettävä tuen maksamisen edellytysten kannalta välttämättömät selvitykset ja tilinpitoasiakirjat. Jos tuki on myönnetty kertakorvauksena, tilinpitoasiakirjojen toimittamista ei olisi pidettävä välttämättömänä.

25 §. Maksujen hyväksyminen. Pykälässä säädettäisiin maksujen hyväksymisestä. 1 momentin mukaan tuen maksamisesta päätäisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus eli lähtökohtaisesti sama viranomainen, joka on myöntänyt tuen. Käytännössä kuitenkin edellytettäisiin, että virasto laatii sellaisen hallintojärjestelmän, että tehtävä eriytettäisiin viraston sisällä niin, että samat virkamiehet eivät käsitelisi tuen myöntämistä ja maksamista.

Pykälän 2 momentin mukaan tukea voitaisiin maksaa kehittämishankkeelle myös ennakoon, jos tämä on tuen saajan aseman ja tuettavan toimenpiteen toteutuksen kannalta perusteltua. Ennakon maksaminen perustuu aina tarve- ja tarkoituksenmukaisuusharkintaan. Käytännössä kehittämishankkeita toteuttavat usein sellaiset yleishyödylliset yhdistykset, joiden maksuvalmius ei mahdollista suurten hankkeiden hallinnointia ilman ennakkomaksujen saamista.

Pykälän 3 momentin mukaan kehittämishanketuen määrää vähentävänä tekijänä otettaisiin huomioon tuettavasta toimenpiteestä aiheutuneet tulot. Säännös on tarpeellinen kehittämishankkeiden luonteen johdosta. 2 §:n mukaan kehittämishankkeella tarkoitetaan määräaikaista kehittämistoimintaa, jonka tarkoituksena ei ole tuottaa välitöntä taloudellista etua tuen saajalle ja jonka tulokset ovat yleisesti hyödynnettävissä. Hankkeen tuloina ei kuitenkaan pidettäisi 19 §:ssä tarkoitettua hakemuksessa ilmoitettua yksityistä rahoitusta. Tämä mahdollistaisi esimerkiksi sen, että hankkeen yksityinen rahoitusosuus katettaisiin osittain tai kokonaan osallistumismaksuilla. Yksityisen rahoituksen kattaminen hankkeen aikana kertyvillä tuloilla edellyttäisi aina tuen myöntäjän etukäteistä hyväksyntää. Toimien tuottamien tulojen huomioon ottamisesta säädetään myös yleisasetuksen 61 ja 65 artikloissa.

Pykälän 4 momentin mukaan toimenpiteelle voitaisiin maksaa tukea ilman erillistä maksuhakemusta maa- ja metsätalousminis-

terion 18 §:n mukaisesti päättämän määräaikaisen hakumenettelyn yhteydessä.

6 luku **Tuen palauttaminen, maksamisen keskeyttäminen ja takaisinperintä**

26 §. Tuen palauttaminen. Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, joka koskisi tuen palauttamista. Kysymys olisi tällöin tuen saajalle asetettavasta velvollisuudesta omaloitteisesti palauttaa tuki tai sen osa. Palautusvelvollisuus koskisi tilannetta, jossa tuen saajalle on maksettu virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti tukea. Tuen saajan tulisi palauttaa tuki tai sen osa myös, jos sitä ei voida käyttää tukipäätöksessä edellytetyllä tavalla. Vastaava palautusvelvollisuutta koskeva säännös sisältyy valtionavustuslain 20 §:ään.

Palautus olisi tehtävä viipymättä. Jos palautettava määrä olisi enintään 250 euroa, sen saisi jättää palauttamatta. Määrä vastaisi enimmäismäärää, jonka voi jättää perimättä takaisin.

Palautusvelvollisuus ei kuitenkaan koskisi laskennallisen perusteen mukaan myönnetyn tuen ja toteutuneiden kustannusten välistä erotusta. Tällöinkin ilmeisen perusteeton tai virheellinen tuki olisi palautettava.

27 §. Tuen takaisinperintä. Pykälässä säädettäisiin tuen maksamisen keskeyttämisestä ja takaisinperinnästä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus olisi 1 momentin mukaan velvollinen keskeyttämään tuen maksamisen ja ryhtymään virheellisesti tai perusteetta maksetun tuen takaisinperintään, jos tuen myöntämisen tai maksamisen edellytykset eivät ole täyttyneet. Tuen maksamisen edellytyksenä on muun muassa tuen ehtojen noudattaminen. Näin ollen tuen maksaminen olisi keskeytettävä ja takaisinperintään ryhdyttävä, jos tuen saaja on laiminlyönyt tukipäätökseen otettujen ehtojen noudattamisen. Takaisinperintä olisi käynnistettävä myös silloin, jos aloittava kaupallinen kalastaja on saanut 11 §:n 2 momentissa tarkoitettua tukea eikä ole saavuttanut liikevaihdon vaadittua määrää kolmen vuoden kuluessa tuen viimeisen maksuerän maksamisesta. Takaisinperintään olisi ryhdyttävä lisäksi, jos tuen saaja on antanut sellaisen virheellisen tai

puutteellisen tiedon, joka on olennaisesti vaikuttanut tuen myöntämiseen tai maksamiseen. Tuen maksaminen on keskeytettävä ja tuki on perittävä takaisin myös, jos tuen saaja on ilman elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupaa luovuttanut toiselle tuetun investoinnin kohteen ennen tukipäätöksessä asetetun määräajan päättymistä. Samoin maksaminen olisi keskeytettävä ja tuen takaisinperintään ryhdyttävä, jos tuen saaja kieltäytyy avustamasta tarkastuksessa. Euroopan unionin lainsäädäntö voi edellyttää unionin säädösten vastaisesti maksetun tuen takaisinperintää myös niissä tapauksissa, joissa edellä tarkoitettua virhettä ei ole tapahtunut.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin takaisinperinnän alarajasta. Perimättä voitaisiin jättää enintään 250 euroa. Lisäksi 3 momentissa säädettäisiin useammalle yhteisesti myönnetyn tuen maksamisesta takaisin. Tällöin kaikki tuen saajat vastaisivat yhteisvastuullisesti takaisin perityn tuen suorittamisesta.

28 §. Korko ja viivästyskorko. Pykälässä säädettäisiin takaisinperittävälle määrälle laskettavasta korosta ja viivästyskorosta. Tuen saajan olisi maksettava palautettavalle tai takaisinperittävälle määrälle korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentin mukaista vuotuista korkoa lisättyinä kolmella prosenttiyksiköllä. Korkoa olisi suoritettava tuen maksupäivästä takaisinperittävän määrän takaisinmaksuun saakka. Käytännössä tuen saaja voi siis ilmoittaa haluavansa palauttaa takaisinperittävän määrän ennen eräpäivää, jolloin korko lasketaan takaisinmaksupäivään saakka.

Pykälän 2 momentin mukaan viivästyskorosta ehdotetaan säädettäväksi vastaavalla tavalla kuin korosta. Jos takaisinperittävää määrää ei makseta viimeistään takaisinperintäpäätöksessä määrättyä eräpäivänä, vuotuista viivästyskorkoa olisi suoritettava korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisen korkokannan mukaan.

29 §. Takaisinperinnän menettelyt. Pykälän 1 momentin mukaan takaisinperinnästä päätäisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Maa- ja metsätalousministeriö voisi kuitenkin määrätä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tekemään hankkeessa takaisin-

perinnän, jos se katsoo 27 §:n edellytysten täyttyvän. Tämä mahdollisuus on tarpeen erityisesti niitä tilanteita silmällä pitäen, joissa Euroopan komissio edellyttää jäsenvaltion toimenpiteitä. Maa- ja metsätalousministeriö vastaa toimintaohjelman hallintoviranomaisena siitä, että Suomi noudattaa EU:n jäsenvaltioiden velvoitteita peria sääntöjenvastainen tuki takaisin.

Pykälän 2 momentin mukaan takaisinperintäpäätöksellä vahvistettaisiin takaisinperittävä määrä, lakiehdotuksen 28 §:n 1 momentissa tarkoitettu korko sekä niiden suorittamiselle asetettava eräpäivä. Päätös olisi tehtävä ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen, kun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on saanut tiedon takaisinperinnän perusteesta ja viimeistään kymmenen vuoden kuluttua tuen maksamisesta.

Täytäntöönpanosta vastaisi 3 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Takaisinperintäpäätös saataisiin panna ulosottoihin täytäntöön sen jälkeen, kun päätös on saanut lainvoiman. Päätöksen täytäntöönpanoon sovellettaisiin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain säännöksiä.

30 §. Takaisinperinnän kohtuullistaminen. Pykälässä säädettäisiin takaisinperinnän kohtuullistamisesta. Pykälän mukaan tuen myöntänyt viranomais voisi jättää virheellisesti tai perusteetta maksetun määrän tai sille suoritettavan koron osaksi perimättä, jos perinnän suorittaminen täysimääräisenä olisi tuen saajan olosuhteet ja toiminta huomioon ottaen kokonaisuutena arvioiden kohtuutonta. Virheellisesti tai perusteetta maksettu määrä tai sille suoritettava korko voitaisiin jättää kokonaan perimättä vain erityisen painavasta syystä. Takaisinperintä tai koron periminen voitaisiin jättää osittain suorittamatta esimerkiksi silloin, kun takaisinperinnän peruste on aiheutunut viranomaisen toiminnasta, eikä tuen saaja ole vaikuttanut perusteen syntyyn tai silloin, jos tuen kohteena olevaa yritystoimintaa ei voida jatkaa syistä, jotka liittyvät tuen saajan terveydentilaan tai muihin tuen saajan olosuhteissa tapahtuneisiin ennalta arvaamattomiin muutoksiin. Virheellisesti tai perusteettomasti maksetun tuen takaisinperimisestä luopuminen kokonaisuudessa olisi mahdollista vain erittäin poikkeuksellisissa

olosuhteissa ja tuen myöntävän viranomaisen olisi aina esitettävä ratkaisunsa tueksi painavia syitä. Se ei olisi myöskään mahdollista, jos maa- ja metsätalousministeriö on ehdotetun 29 §:n nojalla määrännyt tekemään takaisinperinnän. Takaisinperinnän kohtuullistamiseen ei voida ryhtyä, jos Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää takaisinperintää ja korkojen perimistä täysimääräisenä.

7 luku Toimintaohjelman tietojärjestelmä

31 §. Tietojärjestelmän tarkoitus. Pykälässä säädettäisiin sähköisen tietojärjestelmän perustamisesta tukien rahoituksen, myöntämisen, maksamisen, tarkastuksen ja takaisinperinnän sekä niiden vaikutusten seuranta ja arviointia varten.

Yleisasetuksen mukaan sähköiseen tietojärjestelmään liittyvät tehtävät kuuluvat hallintoviranomaiselle, ja ne voidaan ehdotetun 4 §:n 2 momentin nojalla siirtää kokonaan tai osittain välittävälle toimielimelle. Tietojärjestelmän ylläpidosta käytännössä vastaava viranomainen ratkaistaisiin erikseen. Tarkoitus on, että tietojärjestelmää käyttäisivät maa- ja metsätalousministeriö, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, kalatalouden toimintaryhmät sekä tarkastuksia tekevä taho. Seurannan ja raportoinnin sujuvuuden vuoksi tietojärjestelmän olisi tarkoitus olla yhteinen Ahvenanmaan maakunnan kanssa, mistä sovitetaan erikseen maa- ja metsätalousministeriön ja maakunnan hallituksen kesken.

Pykälän toisessa momentissa säädettäisiin tuen hakijan ja kalatalouden toimintaryhmän oikeudesta seurata hakuprosessin etenemistä verkkopalvelusta. Tuen hakijalla olisi oikeus seurata verkkopalvelussa tuen hakemista, maksamista, tarkastamista ja takaisinperintää koskevan asiansa etenemistä ja ratkaisuja. Vastaava oikeus olisi toimintaryhmällä sen rahoituskiintiöstä haetun ja myönnetyn tuen osalta. Tarkoitus on, että toimintaryhmä käyttää itse verkkopalvelua sen toimintarahasta haettujen sekä myönnettyjen ja maksettujen tukien katseluun. Toimintaryhmä ei kuitenkaan voisi nähdä tarkastusta ja takaisinperintää koskevia tietoja eikä sellaisia salassa pidettäviä tietoja, jotka rekisteriin on

tallennettu tuen maksun hakemiseen ja maksamiseen liittyen.

Pyrkimyksenä on, että mahdollisimman suuri osa tukiasian käsittelystä tapahtuisi sähköisesti verkkopalvelussa. Ensimmäisen momentin mukaan kalatalouden toimintaryhmillä olisi oikeus myös tiettyjen toimenpiteiden tallentamiseen tietojärjestelmään. Toimintaryhmä voisi esimerkiksi tallentaa antamansa lausunnon suoraan tietojärjestelmään, jossa se olisi varsinaisen tukipäätöksen tekevän elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksen nähtävänä välittömästi.

Toimintaryhmällä olisi lisäksi oikeus asianhallintajärjestelmään kuuluvassa verkkopalvelussa nähdä kokoomatietoja sen rahoituskiintiöstä myönnettyistä tuista. Oikeus olisi kuitenkin vain siinä tapauksessa, että tällainen katselumahdollisuus on teknisesti ja taloudellisesti kohtuullisesti otettavissa tietojärjestelmän osaksi. Asian seuraaminen ja koontitietojen katselu edellyttäisi vahvaa sähköistä tunnistamista.

32 §. Tietojärjestelmän sisältö. Tietojärjestelmään voitaisiin ehdotetun pykälän mukaan tallentaa sellaisia hakijaa tai tuen saajaa, tuettavaa toimintaa sekä tuen käyttöä koskevia tietoja, jotka ovat henkilötietoja. Tietojärjestelmään tallennettaisiin hakijan ja tämän yhteyshenkilön nimi- ja yhteystiedot sekä hakijana olevan luonnollisen henkilön osalta henkilötunnus ja muun hakijan osalta yritystai yhteisötunnus. Tietojärjestelmään tallennettaisiin tuettavan toimenpiteen sisältöä, tavoitteita ja tuloksia koskevat tiedot sekä sen kustannuksia ja kokonaisrahoitusta koskevat arviot ja näiden toteutumista koskevat tiedot. Tallennettavia tietoja olisivat lisäksi tukitai maksuhakemusta ja sen ratkaisemista koskevat tiedot sekä tukea koskevat yksilöintitiedot. Hakemuksen osalta järjestelmään tallennettaisiin tieto hakemuksen vastaanottamisesta. Lisäksi järjestelmään tallennettaisiin tieto tukipäätöksen tekemisestä.

Tietojärjestelmään tallennettaisiin myös tiedot tuen saajalle myönnettyistä ja maksetuista tuista sekä tuettavaan toimenpiteeseen käytettävän julkisen ja yksityisen rahoituksen määrästä. Tiedot elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten paikan päällä tekemistä todentamisista, valvontaviranomaisten tarkastuksista ja niissä tehdyistä havainnoista sekä

tieto tuen saajalta takaisinperittävistä tuista sekä takaisinperinnän toteutumisesta olisi tallennettava tietojärjestelmään. Tietojärjestelmään tallennettaisiin myös toimintaohjelman toimeenpanon seurantaa sekä yritysten kehittämissuunnitelmia koskevat tiedot sekä muita hakemuksen käsittelyssä kertyneitä välttämättömiä tietoja.

33 §. Tietojen julkisuus ja säilyttäminen. Sähköiseen tietojärjestelmään sisältyvien tietojen ja niihin liittyvien asiakirjojen julkisuudesta olisi voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään. Lisäksi sovellettaisiin henkilötietolakia. 1 momenttiin otettaisiin myös nimenomainen maininta, että meri- ja kalatalousrahastoasetuksen 119 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua toimien luettelossa voidaan julkistaa verkossa tuensaajien nimet ja muut mainitun asetuksen liitteessä V tarkoitetut tiedot. (Asetuksen suomenkielisessä toisinnossa on virheellisesti kaksi liitettä IV, joista jälkimmäinen on mainittu liite V). Mainitut 119 artikla ja liite V säätävät jäsenmaille velvoitteen pitää yllä tukea saaneiden toimien luetteloa, johon on oltava pääsy keskitetystä verkkosivustosta tai verkkoportaalista. Luetteloon on sisällyttävä tietyt toimea koskevat tiedot, ml. tuensaajan nimi (”ainoastaan oikeussubjektit ja luonnolliset henkilöt kansallisen lainsäädännön mukaisesti”). Suomessa tietosuojavaltuutettu on katsonut, että henkilörekisteriin sisältyvien henkilötietojen vieminen viranomaisen kotisivulle avoimeen Internet-verkkoon on henkilötietojen sähköistä luovuttamista. Henkilörekisterin tietojen vieminen Internetiin voi tulla kyseeseen, jos olemassa on nimenomainen lainsäädännös, joka tällaisen menettelyn mahdollistaa. Meri- ja kalatalousrahastosta tukea saaneiden nimien vieminen Internetiin on tuen avoimuuden varmistamiseksi perusteltua.

Tietojärjestelmän tietoja voitaisiin luovuttaa tutkimustyön tekemiseen, jos tietojen luovuttamista voidaan pitää tutkimussuunnitelman perusteella tarpeellisena. Tietojen luovutuksen edellytyksenä olisi, etteivät yksittäistä henkilöä koskevat tiedot paljastu ulkopuolisille ja että tiedot hävitetään, kun henkilötiedot eivät enää ole tarpeen tutkimuksen suorittamiseksi tai sen tulosten asianmukaisuuden varmistamiseksi. Samoin

edellytyksin tietoja voidaan luovuttaa toimintaohjelman arviointia viranomaisen toimeksiannosta suorittavalle taholle. Arviointia koskevasta jäsenmaiden velvoitteesta säädetään yleisasetuksen 114 artiklassa.

Sähköiseen tietojärjestelmään sisältyviä tietoja säilytettäisiin vuoden 2033 loppuun asti. Tämä on tarpeen, jotta aiheettomasti maksetun tuen takaisinperintä olisi mahdollista kaikissa tapauksissa. Ehdotetun lain 27 §:n mukaan takaisinperintä on suoritettava viimeistään kymmenen vuoden kuluttua tuen maksamisesta. Yleisasetuksen 65 artiklan mukaan menot ovat oikeutettuja rahastojen rahoitusosuuteen, jos ne ovat aiheutuneet viimeistään 31 joulukuuta 2023.

8 luku Erinäiset säännökset

34 §. Tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttaminen. Pykälässä säädettäisiin tukien toimeenpanotehtäviä hoitavien viranomaisten tietojensaantioikeudesta ja oikeudesta luovuttaa tietoja.

Julkisuuslain 29 §:ään sisältyy yleissäännös viranomaisen oikeudesta antaa tietoja toiselle viranomaiselle salassapitosäännösten estämättä. Sen mukaan viranomainen voi antaa salassa pidettävän tiedon, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on säädetty laissa.

Ehdotetun pykälän 1 momentin nojalla maa- ja metsätalousministeriöllä, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja tarkastuksia tekevällä taholla olisi salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muulta viranomaiselta tai julkista tehtävää hoitavalta taholta sellaisia hakijaa ja tuen saajaa, tämän taloudellista asemaa ja liike- tai ammattitoimintaa, julkisista varoista myönnettyä rahoitusta tai muuta tuen kannalta merkityksellistä olosuhdetta koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä tukea koskevan asian käsittelemiseksi. Tietojensaantioikeus on välttämätön ministeriölle hallintoviranomaisena, joka vastaa ohjelman toimeenpanosta Euroopan unionin toimielimiin nähden. Tietojensaantioikeus olisi myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla tuen myöntävän viranomaisen roolissa sekä tuen saajaan kohdistuvien tarkastusten suorittajalla. Tietojensaantioikeus olisi rajattu sellaisiin tietoihin, jotka

ovat välttämättömiä tukea koskevan asian ratkaisemiseksi. Tällaisia ovat tapauskohtaisesti muun muassa tuen saajan taloudellisen tilanteen tai tuen saajaa koskevien tarkastushavaintojen taikka samaan toimenpiteeseen saadun rahoituksen selvittäminen tuen myöntämisen edellytysten tutkimiseksi.

Pykälän 2 ja 3 momenteissa säädettäisiin oikeudesta luovuttaa tietoja. Maa- ja metsätalousministeriöllä ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla olisi salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa muulle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle taikka Euroopan unionin toimielimelle sellaisia tässä laissa säädettyä tehtävää hoidettaessa saatuja, tuen saajaa koskevia tietoja, jotka ovat tarpeen viranomaiselle, julkista tehtävää hoitavalle tai toimielimelle säädetyn tarkastustehtävän suorittamiseksi tai sen valvomiseksi, että Euroopan unionin lainsäädäntöä on noudatettu. Tietojen luovuttaminen tulisi näin ollen kysymykseen vain, jos tieto on tarpeen viranomaiselle tai toimielimelle säädetyn tarkastustehtävän suorittamiseksi. Lisäksi tieto voitaisiin luovuttaa sen valvomiseksi, että unionin lainsäädäntöä on noudatettu.

Tietoja voitaisiin vastaavasti luovuttaa Luonnonvarakeskukselle EU:n yhteisen kalastuspolitiikan edellyttämän tiedonkeruutehtävän suorittamiseksi. Unionin yhteisestä kalastuspolitiikasta annetun asetuksen mukaan jäsenvaltioilla on velvoite kerätä kalastuksenhoidossa tarvittavia biologisia, ympäristöä koskevia, teknisiä ja sosioekonomisia tietoja. Meri- ja kalatalousrahaston toimintaohjelmaa toteutettaessa kertyy tietoa, joka voi olla merkittävää erityisesti kalatalousalan sosioekonomisten tietojen keräämiseksi. Suomessa tiedonkeruutehtävää on hoitanut Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, joka yhdistyy perustettavaan Luonnonvarakeskukseen.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin kalatalouden toimintaryhmän oikeudesta saada salassapitosäännösten estämättä rekisteristä sille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot. Salassa pidettävän tiedon välttämättömyys tehtävän hoidon kannalta olisi kuitenkin aina kunkin pyynnön osalta erikseen perusteltava.

Pykälän 1–4 momentin perusteella saatuja tietoja ei saisi 5 momentin mukaan käyttää

muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon niitä on pyydetty. Rajoitus koskisi siis sekä tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitavien viranomaisten tietojensaantioikeutta että muulle viranomaiselle luovutettuja tietoja.

35 §. Tarkastusoikeus. Pykälän ensimmäisessä momentissa säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön toimivallasta tehdä tuen myöntäjiin sekä tuen saajiin kohdistuvia tarkastuksia. Maa- ja metsätalousministeriön tarkastusoikeus liittyisi sille erityisesti hallintoviranomaisena ja tarkastusviranomaisena kuuluvien, yleisasetuksen 125 ja 127 artikloissa säädettyjen tarkastustehtävien hoitamiseen. Vastaava tarkastusoikeus säädettäisiin elinkeino-, liikenne, ja ympäristökeskuksille, jotka suorittavat niille säädettyjä tehtäviä hallintoviranomaisen vastuulla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ehdotuksessa 6 §:ssä tarkoitetun tarkastusviranomaisen oikeudesta valtuuttaa toinen viranomainen tai riippumaton tilintarkastaja tarkastamaan tuen saajan toteuttamat toimenpiteet sekä tuen myöntämiseen liittyvät menettelyt tarkastusviranomaisen laatiman tarkastusstrategian mukaisesti. Ohjelmakaudella 2007–2013 näistä hanketarkastuksista on vastannut Maaseutuvirasto. Nämä tarkastukset liittyisivät tarkastusviranomaiselle yleisasetuksen 127 artiklassa säädettyihin tehtäviin. Artiklan 2 kohdan mukaan jokin muu elin kuin tarkastusviranomainen voi suorittaa tarkastukset, jolloin tarkastusviranomaisen on huolehdittava siitä, että tämä elin on vaadittavalla tavalla toiminnallisesti riippumaton. Tarkastusviranomaisen on saman artiklan 4 kohdan mukaan laadittava tarkastusten toimittamista koskeva tarkastusstrategia.

36 §. Tarkastuksen suorittaminen. Pykälässä säädettäisiin tarkastusta suorittavan oikeudesta päästä tuettavan toimenpiteen ja tuen käytön kannalta merkityksellisiin rakennuksiin, toimitiloihin ja paikkoihin ja tarkastaa näitä sekä tuen saajan olosuhteita, tietojärjestelmiä ja asiakirjoja. Lisäksi säädettäisiin, että tarkastusta ei saa suorittaa pysyväisluonteeseen asumiseen käytettävissä tiloissa. Säännös olisi tarkoitettu suojaamaan kotirauhaa eikä sen tarkoituksena olisi estää sitä, että tuen saaja voisi omasta aloitteestaan sallia tarkastajaa tulemaan kotiinsa, mikäli tällä esimerkiksi ei ole muuta toimistotilaa tuettu-

jen toimenpiteiden asiakirjojen säilyttämistä varten.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tarkastusta suorittavan oikeudesta ottaa haltuunsa tuen käyttöön liittyvä aineisto ja velvollisuudesta palauttaa se viipymättä sekä oikeudesta saada tarkastuksen suorittamiseksi tarvittavat tiedot ja asiakirjat maksutta. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tarkastustehtävää suorittaessa noudatettavista säädöksistä ja ohjeista. Pykälän 4 momentissa säädettäisiin tarkastustehtävää suorittavan oikeudesta saada poliisilta korvaukset virka-apua tarkastustehtävän suorittamisessa.

37 §. Toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Pykälässä säädettäisiin toimivaltaisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta. Pääsääntöisesti toimivaltainen olisi se elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueella tuettava toimenpide on tarkoitus toteuttaa. Jos tuettava toimenpide on tarkoitus toteuttaa useamman kuin yhden elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueella, toimivaltainen olisi se elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueella tuettava toimenpide on tarkoitus pääosin toteuttaa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain mukaisesti voitaisiin kuitenkin valtioneuvoston asetuksella säätää, että yksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus olisi toimivaltainen tietyissä tehtävissä toimialueella laajemmalla alueella.

38 §. Päätöksen tiedoksianto. Pykälässä säädetään päätöksen tiedoksiannossa noudatettavasta menettelystä. Pykälän 1 momentin mukaan sähköisesti tehtyyn hakemukseen annettu päätös annettaisiin noudattaen, mitä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa säädetään.

Pykälän 2 momentin mukaan muu eli käytännössä kirjallisesti tehtyyn hakemukseen annettu päätös voitaisiin antaa tiedoksi sähköisesti, noudattaen mitä edellä 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, jos tuen hakija siihen suostuu. Muussa tapauksessa päätös annettaisiin tiedoksi hallintolain 59 §:ssä tarkoitetulla tavalla tavallisena kirjeenä, jolloin vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä. Tuen myöntävä viranomainen voisi harkintansa mukaan käyttää myös todisteel-

lista tiedoksiantoa, jos tämä on asian luonteesta johtuen tarpeen.

Pykälän kolmannessa momentissa säädettäisiin päätöksen maksuttomuudesta.

39 §. Muutoksenhaku. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhausta. Maa- ja metsätalousministeriön tämän lain nojalla tekemään päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tekemään päätökseen voisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta hallinto-oikeuden päätökseen. Takaisinperintää koskevaan päätökseen voisi aina hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Muutoin olisi haettava valituslupaa korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Valitusluvan myöntämisen perusteista säädetään hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 momentissa.

9 luku Voimaantulo

40 §. Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

Euroopan kalatalousrahaston kansallisesta hallinnoinnista ja elinkeinokalataloudelle myönnettävistä tuista annettu laki (1447/2006) esitetään kumottavaksi siten, että sitä kuitenkin edelleen sovellettaisiin Suomen elinkeinokalatalouden toimintaohjelmaan 2007–2013, jonka toteuttaminen voi jatkua vuoden 2015 loppuun saakka ja jonka sulkeminen jatkuu usean vuoden ajan.

1.2 Laki maatalouden interventiorahastosta

Maatalouden interventiorahastosta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että maatalouden interventiorahastosta ei jatkossa rahoitettaisi yhteiseen kalatalouspolitiikkaan liittyviä interventiotoimenpiteitä. Esityksen mukaan lain 1 ja 6 §:n 1 momentista poistettaisiin siten maininnat yhteisestä kalastuspolitiikasta.

Lisäksi 2 pykälään ehdotetaan tehtäväksi tekniluonteinen muutos. Pykälässä mainittu Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahasto -nimike ehdotetaan muutettavaksi tällä het-

kellä voimassaolevaan muotoonsa Euroopan maatalouden tukirahastoksi. Rahastosta säännellään nykyisin yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 352/78, (EY) N:o 165/94, (EY) N:o 2799/98, (EY) N:o 814/2000, (EY) N:o 1290/2005 ja (EY) N:o 485/2008 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1306/2013.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotettuun lakiin on otettu useita valtuussäännöksiä antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Ne sisältyvät lakiehdotuksen 13, 19 ja 21 §:ään. Lakiehdotukseen ei sisälly valtuussäännöksiä antaa ministeriön asetuksia eikä perustuslain 80 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräystenantovaltaa.

Kaikki lakiehdotukseen sisältyvät valtioneuvoston asetuksen antoa koskevat valtuussäännökset koskevat asioita, joista perustuslain 80 §:n nojalla voidaan antaa laissa olevan valtuuden perusteella yksityiskohtaisempia säännöksiä ja määräyksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtuudet rajoittuvat seikkoihin, joista yleispiirteisesti säädetään laissa, mutta joista toimintaohjelmaa toimeenpantaessa ja tukijärjestelmiä toteutettaessa tarvitaan tarkempia säännöksiä yhdenmukaisen soveltamisen varmistamiseksi.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015. Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan eurooppalaisen asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta annettu laki kuitenkin sisältäisi säännöksiä, joita sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2014 alkaen. Tämä koskee erityisesti hankkeiden tukikelpoisuutta sekä tuen myöntämistä toimenpiteisiin, jotka EU-lainsäädännön mukaan kuuluvat jäsenmaiden pysyviin velvoiteisiin ja joita voidaan rahoittaa meri- ja kalatalousrahaston toimintaohjelmasta. Meri- ja kalatalousrahastoasetusta sovelletaan sen

130 artiklan mukaan 1 päivästä tammikuuta 2014. Yleisasetuksen 65 artikla mahdollistaa unionin rahoitusosuuden myöntämisen menoihin, jotka ovat aiheutuneet 1 päivän tammikuuta 2014 ja 31 päivän joulukuuta 2023 välisenä aikana. Lain voimaantulo ehdotettuna ajankohtana on tärkeää, jotta meri- ja kalatalousrahaston toimintaohjelman toimeenpano ja tukien myöntäminen voitaisiin kaikilta osin aloittaa mahdollisimman nopeasti.

Lailla Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan eurooppalaisen asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta ehdotetaan kumottavaksi Euroopan kalatalousrahaston kansallisesta hallinnoinnista ja elinkeinokalataloudelle myönnettävistä tuista annettu laki (1447/2006). Sitä kuitenkin sovellettaisiin edelleen ohjelmakauden 2007–2013 toimintaohjelmaan ja sen toimien toteuttamiseen.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Ehdotetussa laissa Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan eurooppalaisen asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta on säännöksiä, jotka liittyvät hallintotehtävien antamiseen viranomaiskoneiston ulkopuolelle. Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävän julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevassa lakiehdotuksessa ehdotetaan säädettäväksi valtioneuvoston nimittämästä seurantakomiteasta, jonka tehtävät perustuvat pääosin Euroopan unionin lainsäädäntöön. Seurantakomitean tehtäviä ei olla laajentamassa nykyisestä. Yleisasetuksen 49 artiklan mukaan seurantakomitea tarkastelee ohjelman täytäntöönpanoa ja sille asetettujen tavoitteiden edistymistä sekä ohjelman tuloksellisuuden vaikuttavia tekijöitä. Meri- ja kalatalousrahastoasetuksen mukaan seurantakomitean tehtävänä on muun muassa hyväksyä rahoitettavien toimien valintaperusteet sekä ko-

missiolle vuosittain lähetettävä täytäntöönpanokertomus.

Lakiehdotuksessa ehdotetaan säädettäväksi kalatalouden toimintaryhmistä, joiden vastuulla olisi esitetyn 9 §:n mukaan alueensa elinkeinokalatalouden paikallisen strategian laatiminen, toteuttaminen, seuranta ja tiedottaminen. Unionin lainsäädännön mukaisesti ryhmän tulee ottaa vastaan tukihakemukset sekä esittää tukikelpoisuuden lopullisesta tarkastamisesta vastaavalle elimelle valittavaksi rahoitettavat toimet.

Seurantakomitean ja kalatalouden toimintaryhmien tehtävien voidaan katsoa olevan luonteeltaan perustuslain 124 §:n mukaisia julkisia hallintotehtäviä. Kyse ei kuitenkaan olisi merkittävää julkista valtaa sisältävistä tehtävistä. Vaikka kalatalouden toimintaryhmille kuuluukin paikallisen strategian mukaisten hankkeiden valinta, tekee lopullisen päätöksen kuitenkin aina elinkeino- ja ympäristökeskus. Lakiehdotukseen sisältyy viittaus hallinnon yleislakeihin, joita seurantakomitean ja kalatalouden toimintaryhmien on noudatettava. Lisäksi ehdotus sisältää säännökset seurantakomitean ja kalatalouden toimintaryhmien päätöksentekoon osallistuvien jäsenten rikosoikeudellisesta virkavastuusta sekä vahingonkorvausvastuusta.

Esityksessä säädetään viranomaisten tarkastusoikeuden sisällöstä ja laajuudesta. Varsinaisena tarkastusviranomaisena toimisi esityksen 6 §:n mukaan maa- ja metsätalousministeriö. Se voisi kuitenkin 35 §:n mukaan valtuuttaa Maaseutuviraston tai muun riittävän asiantuntemuksen omaavan viranomaisen taikka riippumattoman tilintarkastajan tarkastamaan tuen saajan toteuttamat toimenpiteet sekä tuen myöntämiseen liittyvät menettelyt laatimansa tarkastusstrategian mukaisesti. Tuensaajaan kohdistuva tarkastustoimivaltuus merkitsee oikeutta puuttua erityisesti perustuslain 10 §:n 1 momentissa turvattuun yksityiselämän suojaan. Tarkastusta ei saa esityksen 36 §:n 1 momentin nimennomaisen säännöksen perusteella suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvassa paikassa.

Tarkastustoimivallan siirtoa on tarkasteltava erityisesti perustuslain 21 §:n 1 momentin ja 2 §:n 3 momentin näkökulmasta. Kyseiset perustuslain säännökset pyrkivät turvaamaan

oikeutta hyvään hallintoon sekä julkisen vallan lainalaisuusperiaatetta. Perustuslakivaliokunta onkin suhtautunut pidättyvästi sääntelyyn, joka mahdollistaa tehtävien rajoituksetoman siirron toiselle viranomaiselle (PeVL 14/2008, PeVL 18/2004 vp). Esitykseen liittyvien tehtävien delegointi koskee vain tarkastusta, joten kysymyksessä ei ole tehtävien rajoittamaton siirto. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin pitänyt asianmukaisena, että se viranomainen, jolle tarkastusoikeus voidaan siirtää, ilmenee välittömästi suoraan laista.

Ulkopuolisen tilintarkastajan osalta pätevyysvaatimuksista ja perustuslain 124 §:n tarkoittamista perusoikeuksien, hyvän hallinnon ja oikeusturvan takeista on esitetty säädettäväksi 35 §:n 2 momentissa ja 36 §:ssä.

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunta on pitänyt tässä yhteydessä tärkeänä, että henkilötietoja sisältävien rekisterien osalta säädetään lailla kattavasti ja yksityiskohtaisesti rekisterin tietosisällöstä, niiden sallitusta käyttötarkoituksesta ja luovuttamisesta sekä tietojen säilytysajasta sekä rekisteröidyn oikeusturvasta (PeVL 25/2005 vp. ja PeVL 30/2005 vp.). Esitykseen sisältyy ehdotus seurannan tietojärjestelmää koskevista säännöksistä, jotka perustuvat EU:n lainsäädäntöön. Ehdotetussa laissa säädettäisiin tietojärjestelmän käyttötarkoituksesta. Tietojärjestelmää käytettäisiin tukien rahoituksen, myöntämisen, maksamisen, tarkastuksen ja takaisinperinnän sekä niiden vaikutusten seuranta ja arviointia varten. Esityksen 32 §:ssä säädettäisiin niistä tiedoista, joita järjestelmään voidaan tallentaa. Tietojärjestelmän perustamisesta vastaisi maa- ja metsätalousministeriö. Tietojärjestelmää käyttäisivät pääasiassa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Myös kalatalouden toimintaryhmillä olisi vastuu siitä, että ne tallentavat tietojärjestelmään riittävät ja oikeat tiedot. Lakiehdotukseen sisältyy myös säännökset tietojen julkisuudesta, luovuttamisesta, rekisteröidyn tarkastusoikeudesta ja tietojen säilytysajasta sekä niiden korjaamisesta ja poistamisesta. Voimassa olevaan lakiin nähden muutoksena on, että EU:n lainsäädännön velvoitteiden täyttämiseksi rekisterin tietoja käytettäisiin myös eräiden tukea ja tuen saajia koskevien tietojen julkaisemi-

seen jäsenvaltion tarkoitukseen perustamalla verkkosivulla. Tämä julkaisuvelvoite ja sen laajuus sisältyy sellaisenaan EU:n lainsäädäntöön, jota jäsenvaltion on noudatettava.

Edellä mainitun johdosta katsotaan, että lakiehdotukset voidaan hyväksyä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan eurooppalaisen asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta ja neuvoston asetusten (EY) N:o 2328/2003, (EY) N:o 861/2006, (EY) N:o 1198/2006 ja (EY) N:o 791/2007 sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1255/2011 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 508/2014, jäljempänä *meri- ja kalatalousrahastoasetus*, kansallisesta täytäntöönpanosta.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *yleisasetuksella* Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä sekä Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1303/2013;

2) *toimintaohjelmalla* meri- ja kalatalousrahastoasetuksen 17 artiklassa tarkoitettua toimintaohjelmaa;

3) *kehittämishankkeella* määräaikaista suunnitelmaan perustuvaa kehittämistoimintaa, jonka tarkoituksena ei ole tuottaa välitöntä taloudellista etua tuen saajalle ja jonka tulokset ovat yleisesti hyödynnettävissä;

4) *investoinnilla* rakennuksen, rakenteen tai rakennelman rakentamista, laajentamista, korjaamista tai hankkimista sekä muuta aineellisen tai aineettoman käyttöomaisuuden hankkimista;

5) *kalatalouden toimintaryhmällä* meri- ja kalatalousrahastoasetuksen 61 artiklassa tarkoitettua paikallista kalatalouden toimintaryhmää;

6) *paikallisella strategialla* meri- ja kalatalousrahastoasetuksen 60 artiklassa tarkoitettua yhteisölähtöistä paikallista kehitysstrategiaa;

7) *kalatalouden toimintaryhmän rahoituskiintiöllä* rahoitusta, jonka maa- ja metsätalousministeriö on osoittanut kalatalouden toimintaryhmälle paikallisen strategian toimeenpanoon.

2 luku

Viranomaiset ja muut toimielimet

3 §

Maa- ja metsätalousministeriön tehtävät

Maa- ja metsätalousministeriö vastaa:

1) toimintaohjelman ja sen muutosten valmistelusta sekä sen toimeenpanon suunnittelusta;

2) toimintaohjelman merkitykseltään vähäistä muutosta koskevan ehdotuksen antamisesta Euroopan komission hyväksyttäväksi;

3) toimintaohjelman varojen käytön suunnittelusta ja varojen jaon valmistelusta tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavien tahojen käyttöön;

4) toimintaohjelman Ahvenanmaan maakuntaa koskevan Euroopan unionin rahoitusosuuden ohjaamisesta maakunnan hallitukselle;

5) toimintaohjelman varojen käytön riittävän valvonnan järjestämisestä;

6) kalatalouden toimintaryhmien ja niiden laatimien paikallisten strategioiden hyväksymisestä.

Ohjelman yhdenmukaisen ja tehokkaan toimeenpanon varmistamiseksi maa- ja metsätalousministeriö ohjaa ja valvoo elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia sekä kalatalouden toimintaryhmiä niiden hoitaessa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä.

4 §

Hallintoviranomainen

Maa- ja metsätalousministeriö toimii yleisasetuksen 123 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna hallintoviranomaisena.

Maa- ja metsätalousministeriö voi siirtää toimintaohjelman toimenpiteiden valvontaan, seurantaan ja raportointiin sekä tiedottamiseen ja sähköiseen tietojärjestelmään liittyviä hallintoviranomaisen tehtäviä sekä toimintaohjelmaan liittyviä koulutus- ja ohjaustehtäviä 8 §:ssä tarkoitetuille välittävälle toimielimelle.

5 §

Todentamisviranomainen

Maa- ja metsätalousministeriö toimii yleisasetuksen 123 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna todentamisviranomaisena.

6 §

Tarkastusviranomainen

Maa- ja metsätalousministeriö toimii yleisasetuksen 123 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuna tarkastusviranomaisena.

Tarkastusviranomaisen vastaa myös yleisasetuksen 124 artiklan 2 kohdan mukaisen riippumattoman tarkastuselimen tehtävistä.

7 §

Seurantakomitea

Valtioneuvosto asettaa yleisasetuksen 47 artiklassa tarkoitetun seurantakomitean ja päättää sen kokoonpanosta. Maa- ja metsätalousministeriö päättää seurantakomitean jäsenen nimittämisestä eronneen jäsenen tilalle.

Seurantakomitean jäsenen sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän hoitaessaan seurantakomitealle säädettyjä tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

8 §

Välittävä toimielin

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset toimivat yleisasetuksen 123 artiklan 6 kohdassa tarkoitettuina välittävinä toimieliminä.

Välittävä toimielin vastaa tuen myöntämiseen, maksamiseen ja seurantaan liittyvistä tehtävistä sekä muista maa- ja metsätalousministeriön 4 §:n 2 momentin nojalla siirtämistä tehtävistä toimialueellaan.

9 §

Kalatalouden toimintaryhmä

Kalatalouden toimintaryhmä vastaa oman alueensa paikallisen strategian toteuttamisesta, seurannasta ja siitä tiedottamisesta.

Kalatalouden toimintaryhmäksi voidaan hyväksyä rekisteröity yhdistys tai muu yksityisoikeudellinen yhteisö, jolla on kalatalouden toimintaryhmälle säädettyjen tehtävien hoitamiseksi riittävät toiminnalliset, taloudelliset ja hallinnolliset edellytykset.

Kalatalouden toimintaryhmän päätöksentekoon osallistuvien henkilöiden toimintaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän hoitaessaan kalatalouden toimintaryhmälle säädettyjä tehtäviä.

viä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

10 §

Toimintaohjelman yhteensovittaminen

Maa- ja metsätalousministeriö vastaa toimintaohjelman yhteensovittamisesta muiden yhteiseen strategiakehykseen kuuluvien rahasto-ohjelmien ja rahoitusvälineiden kanssa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset vastaavat toimintaohjelmaan sisältyvien alueellisten toimenpiteiden toimeenpanon yhteensovittamisesta muiden alueella toteutettavien edellä mainittujen ohjelmien ja niiden kehittämistoimenpiteiden kanssa. Kalatalouden toimintaryhmät vastaavat paikallisten strategioiden yhteensovittamisesta muiden alueellisten kehittämistoimenpiteiden kanssa yhteistyössä alueen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa.

3 luku

Tuen ehdot ja kustannusten tukikelpoisuus

11 §

Tuen saajaa koskevat edellytykset

Tuen saajan on oltava oikeushenkilö tai oikeustoimikelpoinen luonnollinen henkilö. Oikeushenkilöllä tulee olla toimipaikka ja luonnollisella henkilöllä vakituinen asuinpaikka toimintaohjelman soveltamisalueella.

Kalastajille tarkoitettua tukea voidaan myöntää luonnolliselle henkilölle tai yhteisölle, jonka itse pyytämän kalan ja ravun tai niistä jalostettujen tuotteiden myynnistä kertyneen, tuen myöntämistä välittömästi edeltäneen kolmen tilikauden liikevaihdon keskiarvo ylittää arvonlisäverolain (1501/1993) 3 §:n 1 momentissa säädetyn määrän.

Hakijalle, joka ei tukea haettaessa täytä 2 momentissa säädettyä vaatimusta, voidaan myöntää tukea, jos hakija esittää hakemuksen liitteenä toteuttamiskelpoisen suunnitelman siitä, miten tämä täyttää vaatimuksen kolmen vuoden kuluessa tuen viimeisen maksuerän maksamisesta.

Tuen saajalla on oltava riittävät taloudelliset ja hallinnolliset edellytykset sekä riittävä ammattitaito tuettavan toimenpiteen toteuttamiseen. Investointituen saajalla on lisäksi oltava edellytykset kannattavaan toimintaan, ellei kyseessä ole yleishyödyllinen investointi.

12 §

Tuettava toiminta

Toimintaohjelmasta voidaan myöntää tukea seuraaviin toimintaohjelmassa tarkemmin määriteltyihin toimenpiteisiin:

- 1) ympäristön kannalta kestävän kaupallisen kalastuksen edistämiseen;
- 2) ympäristön kannalta kestävän vesiviljelyn edistämiseen;
- 3) Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanon edistämiseen;
- 4) kalatalouden toimintaryhmien paikallisten strategioiden toteuttamiseen;
- 5) kalastus- ja vesiviljelytuotteiden markkinoinnin ja jalostuksen edistämiseen;
- 6) Euroopan unionin yhdenmetyksen meripolitiikan täytäntöönpanon edistämiseen.

13 §

Kustannusten tukikelpoisuus

Tukea voidaan myöntää tuettavasta toimenpiteestä aiheutuviin tarpeellisiin kustannuksiin, jotka ovat syntyneet tukihakemuksen vireilletulopäivänä tai sen jälkeen. Meri- ja kalatalousrahastoasetuksen V osaston VI–VIII luvun mukaiset toimenpiteet ovat kuitenkin tukikelpoisia 1 tammikuuta 2014 alkaen tukihakemuksen vireille tulosta riippumatta.

Avustuksen muodossa annettava tuki myönnetään hankkeesta aiheutuvien todellisten kustannusten perusteella tai yleisasetuksen 67 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen avustusmuotojen mukaisesti.

Hankkeelle vastikkeetta tehty työ tai sille vastikkeetta annettu tuotantopanoksen luovutus voidaan hyväksyä osaksi hankkeen yksityistä rahoitusta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hyväksyttävistä kus-

tannuksista ja avustusmuodoista sekä vastikkeetta tehdyn työn tai tuotantopanoksen luovutuksen käyttämisestä yksityisenä rahoituksena sekä niiden erittelystä, osoittamisesta ja enimmäismäärästä.

14 §

Tuen vähimmäismäärä

Jos tuen lopullinen määrä jäisi pienemmäksi kuin 1 000 euroa, tukea ei myönnetä.

15 §

Tuen käyttöä koskevat ehdot

Sen lisäksi, mitä tässä laissa tai sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa taikka Euroopan unionin lainsäädännössä säädetään, tuen saajan on noudatettava tuetussa hankkeessa tukipäätökseen otettuja ehtoja ja rajoituksia.

Jos tuetun investoinnin omistus- tai hallintaoikeus luovutetaan toiselle ennen tukipäätöksessä asetetun määräajan päättymistä, tuen saajan on ennen luovutusta saatava tuen myöntäjän lupa. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että luovutuksensaaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset ja että tuen käyttötarkoitus ei olennaisesti muutu.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuna luovutuksena ei pidetä tukea saaneen yrityksen omistusoikeuden luovutusta, jos tuettu investointi säilyy yrityksessä siinä tarkoituksessa, johon tuki on myönnetty ja luovutuksen saaja on tukikelpoinen.

16 §

Tiedonanto- ja avustamisvelvollisuus

Tuen saaja on pyydettyään velvollinen antamaan tuen myöntävälle viranomaiselle tuettavaa toimenpidettä, sen edistymistä sekä tuen käyttöä koskevat oikeat ja riittävät tiedot.

Tuen saajan on viivytyksettä ilmoitettava tuen myöntäneelle viranomaiselle sellaisista asemaansa, toimintaansa tai tuettavaa toimenpidettä koskevista muutoksista, joilla voi

olla vaikutusta tuen maksamisen edellytyksiin tai jotka voivat johtaa tuen takaisinperintään.

Tuen saaja on velvollinen avustamaan 35 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen suorittajaa antamalla korvauksetta tarkastustehtävän suorittamiseksi välttämättömät tiedot ja tarkastuksen kohdetta koskevat selvitykset sekä tarvittaessa esittelemällä tuen kohdetta.

17 §

Kirjanpitovelvollisuus

Tuen saajan on pidettävä tuettavasta toimenpiteestä kirjaa. Kirjanpito on järjestettävä osaksi tuen saajan kirjanpitolain (1336/1997) mukaista kirjanpitoa siten, että tuettavan toimenpiteen kirjanpito voidaan vaikeudetta tunnistaa ja erottaa muusta kirjanpidosta. Jos tuen saajaan sovelletaan valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 2 lukua, kirjanpito on vastaavasti järjestettävä mainitun luvun ja hyvän kirjanpitotavan mukaisesti.

Jos tuen saaja ei muutoin ole toiminnastaan kirjanpitovelvollinen, tuettavaa toimenpidettä koskeva kirjanpito on järjestettävä noudattaen kirjanpitolakia.

Tuen saajan on säilytettävä tuettavaa toimenpidettä koskeva kirjanpitoaineisto vähintään kolme vuotta siitä, kun Euroopan komissio on suorittanut ohjelman viimeisen unionin rahoitusosuuden maksun.

4 luku

Tuen hakeminen ja myöntäminen

18 §

Hakuaika ja hakumenettely

Tukea voi hakea jatkuvasti.

Maa- ja metsätalousministeriö voi kuitenkin päättää, että tuki myönnetään määrätyille toimenpiteille määräaikaisessa hakumenettelyssä. Maa- ja metsätalousministeriö voi tällöin päättää hakuajan asettamisesta ja hakumenettelyn aloittamisesta. Kalatalouden toimintaryhmän rahoituskiintiöstä myönnettävän tuen osalta vastaava oikeus on kalatalouden toimintaryhmällä.

Tukien myöntäminen voidaan keskeyttää, jos tuen rahoitukseen tarvittavia varoja ei ole käytettävissä tai markkinatilanne tai Euroopan unionin lainsäädäntö sitä edellyttää.

19 §

Tuen hakeminen

Tukea haetaan sähköisesti verkkopalvelussa, joka on osa 31 §:ssä tarkoitettua tietojärjestelmää. Hakemuksen allekirjoitukseen sovelletaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annettua lakia (617/2009).

Tukihakemus voidaan tehdä myös kirjallisesti maa- ja metsätalousministeriön tarkoitusta varten vahvistamalla lomakkeella. Hakemus on allekirjoitettava ja toimitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Hakemukseen on liitettävä tuen myöntämisen edellytysten arvioinnin kannalta välttämättömät asiakirjat ja selvitykset sekä tuettava toimenpidettä koskeva hankesuunnitelma. Investointituen hakijalta voidaan edellyttää myös yrityksen tai ammatinharjoittajan toiminnan kehittämisen kannalta olennaiset seikat sisältävän kehittämissuunnitelman esittämistä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuen hakemisessa noudatettavasta menettelystä, hakemukseen liitettävistä asiakirjoista sekä selvitysten, hankesuunnitelman ja kehittämissuunnitelman sisällöstä ja esittämisestä.

20 §

Tuen hakeminen kalatalouden toimintaryhmän rahoituskiintiöstä

Jos tukea haetaan kalatalouden toimintaryhmän rahoituskiintiöstä, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus pyytää hakemuksesta lausunnon toimivaltaiselta kalatalouden toimintaryhmältä. Toimintaryhmä antaa lausunnon tuen myöntämisen tarkoituksenmukaisuudesta paikallisen strategian tavoitteiden kannalta. Jos tuettava toimenpide toteutetaan useamman kuin yhden kalatalouden toimintaryhmän alueella, toimivaltaisen kalatalouden toimintaryhmän on hankittava muiden kalata-

louden toimintaryhmien lausunto tuen myöntämisen tarkoituksenmukaisuudesta sekä tarvittavan rahoituksen varaamisesta niille osoitetusta rahoituskiintiöstä.

Toimivaltainen I momentissa tarkoitettussa asiassa on se kalatalouden toimintaryhmä, jonka alueella tuettava toimenpide toteutetaan. Jos tuettava toimenpide toteutetaan useamman kuin yhden kalatalouden toimintaryhmän alueella, toimivaltainen on se kalatalouden toimintaryhmä, jonka alueella tuettava toimenpide on tarkoitus pääosin toteuttaa.

Edellä I momentissa säädettyä menettelyä ei sovelleta, jos hakija on kalatalouden toimintaryhmä.

21 §

Tuen myöntäminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus päättää tuen myöntämisestä.

Edellä 18 §:n 2 momentin mukaisessa hakumenettelyssä maa- ja metsätalousministeriö voi päättää, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekee päätöksen saatuaan asiasta maa- ja metsätalousministeriön lausunnon. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi poiketa ministeriön lausunnosta vain, jos tuen myöntäminen olisi Euroopan unionin tai kansallisen lainsäädännön taikka toimintaohjelman vastaista tai jos sillä ei ole riittävää määrärahaa toimenpiteen rahoittamiseen.

Ratkaistaessa hakemusta kalatalouden toimintaryhmän rahoituskiintiöstä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekee päätöksen saatuaan 20 §:n 1 momentissa tarkoitettua lausunnon toimivaltaiselta kalatalouden toimintaryhmältä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi poiketa kalatalouden toimintaryhmän lausunnosta vain, jos tuen myöntäminen olisi Euroopan unionin tai kansallisen lainsäädännön taikka toimintaohjelman tai paikallisen strategian vastaista tai jos kalatalouden toimintaryhmän rahoituskiintiössä ei ole riittävää määrärahaa toimenpiteen rahoittamiseen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kalatalouden toimintaryhmän rahoituskiintiöstä rahoitettavista tukikelpoisista toimenpiteistä.

Tukipäätös voidaan allekirjoittaa koneellisesti.

22 §

Tuen myöntäminen ilman hakemusta

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää tukea meri- ja kalatalousrahas- toasetuksen 78 artiklassa tarkoitettuun tekni- seen tukeen ja 76 artiklassa tarkoitettuun ka- lastuksen valvontaan ilman hakemusta maa- ja metsätalousministeriön vahvistaman käyt- tösuunnitelman perusteella. Samaa menette- lyä voidaan noudattaa myönnettäessä tukea monivuotisille tutkimus- ja kehittämisohjel- mille.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus jättää myöntämättä 1 momentissa tarkoitettua tukea maa- ja metsätalousministeriön sille osoittaman vahvistetun käyttösuunnitelman mukaisesti ainoastaan, jos tuen myöntäminen olisi Euroopan unionin tai kansallisen lain- säädännön vastaista tai sen käytössä olevat määrärahat eivät riitä tuen myöntämiseen.

23 §

Päätöksenteko yhdenmetyä meripolitiikkaa koskeissa hankkeissa

Meri- ja kalatalousrahas- toasetuksen 80 ar- tiklassa tarkoitetuille toimille voidaan myön- tää tukea ilman hakemusta valtioneuvoston kanslian vahvistaman käyttösuunnitelman perusteella.

Valtioneuvoston kanslia vahvistaa käyttö- suunnitelman sovittuaan yhdessä maa- ja metsätalousministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön, puolustusministeriön, sisämi- nisteriön ja ympäristöministeriön kanssa tu- kea koskevasta kokonaisratkaisusta. Ratkai- sun teossa on pyrittävä yksimielisyyteen. Jos päätöstä ei voida tehdä yksimielisesti, valtio- neuvoston kanslia päättää ratkaisusta saatua- an vähintään kaksi puoltavaa lausuntoa muilta edellä mainituilta ministeriöiltä.

Ennen ratkaisun tekemistä elinkeino-, lii- kenne- ja ympäristökeskus tekee tarvittaessa arvion hanke-ehdotuksista ja hankkii tarvit- tavat asiantuntijalausunnot.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi poiketa edellä 1 momentissa tarkoitettua käyttösuunnitelmasta ainoastaan, jos tuen myöntäminen olisi Euroopan unionin tai kan- sallisen lainsäädännön vastaista tai sen käy- tössä olevat määrärahat eivät riitä tuen myön- tämiseen.

Tukea voidaan lisäksi myöntää määräaika- sen hakumenettelyn puitteissa. Tuettavien hankkeiden valinnassa noudatetaan, mitä 2–4 momentissa on säädetty.

5 luku

Tuen maksaminen

24 §

Maksuhakemus

Maksuhakemus tehdään käyttäen 19 §:n 1 momentissa tarkoitettua verkkopalvelua. Mitä 19 §:ssä säädetään sähköisestä tukiha- kemuksesta ja sen käsittelystä, sovelletaan myös tuen maksamista koskevaan hakemuk- seen.

Maksuhakemus voidaan tehdä myös kirjal- lisesti maa- ja metsätalousministeriön tarkoi- tusta varten vahvistamalla lomakkeella. Ha- kemus on allekirjoitettava. Kirjallinen hake- mus on toimitettava tuen myöntäneelle vi- ranomaiselle.

Hakemukseen on liitettävä tuen maksami- sen edellytysten kannalta välttämättömät ti- linpitoasiakirjat ja selvitykset.

25 §

Maksujen hyväksyminen

Tuen maksamisesta päättää elinkeino-, lii- kenne- ja ympäristökeskus.

Kehittämishankkeelle tukea voidaan mak- saa enakkoon, jos tämä on tuen saajan ase- man ja tuettavan toimenpiteen toteutuksen kannalta perusteltua.

Kehittämishanketuen määrää vähentävänä tekijänä otetaan huomioon tuettavasta toi- menpiteestä aiheutuneet tulot. Tuloina ei pi- detä 19 §:ssä tarkoitettussa hakemuksessa il- moitettua yksityistä rahoitusta. Tuen saajan

on esitettävä selvitys hankkeen tuloista maksuhakemuksen yhteydessä.

Toimenpiteelle voidaan maksaa tukea ilman erillistä maksuhakemusta, jos menettelystä on ilmoitettu 18 § 2 momentissa tarkoitettua toimenpidettä koskevan määräaikaisen hakumenettelyn aloittamisen yhteydessä.

6 luku

Tuen palauttaminen, maksamisen keskeyttäminen ja takaisinperintä

26 §

Tuen palauttaminen

Tuen saajan tulee viipymättä palauttaa virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti saamansa tuki tai sen osa. Tuen saajan tulee palauttaa tuki tai sen osa myös, jos sitä ei voida käyttää tukipäätöksessä edellytetyllä tavalla. Jos palautettava määrä on enintään 250 euroa, sen saa jättää palauttamatta.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske laskennallisen perusteen mukaan myönnetyn tuen ja toteutuneiden kustannusten välistä erotusta.

27 §

Tuen takaisinperintä

Tuen maksaminen on keskeytettävä ja tuki on perittävä takaisin, jos:

1) tuen myöntämisen tai maksamisen edellytykset eivät ole täyttyneet;

2) 11 §:n 3 momentin mukaisesti tukea saanut ei ole kolmen vuoden kuluessa tuen viimeisen maksuerän maksamisesta täyttänyt mainitun pykälän 2 momentin vaatimusta;

3) tuen saaja on antanut sellaisen virheellisen tai puutteellisen tiedon, joka on olennaisesti vaikuttanut tuen myöntämiseen tai maksamiseen;

4) tuen saaja on luovuttanut ilman elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupaa toiselle tuetun investoinnin kohteeseen ennen tukipäätöksessä asetettua määräajan päättymistä;

5) tuen saaja on kieltäytynyt avustamasta tuen tarkastuksessa;

6) Euroopan unionin lainsäädännössä tätä edellytetään.

Perimättä voidaan kuitenkin jättää määrä, joka ilman korkoa on enintään 250 euroa.

Jos tuki on myönnetty yhteisesti useammalle, kaikki tuen saajat vastaavat yhteisvastuullisesti takaisin perityn tuen suorittamisesta.

28 §

Korko ja viivästyskorko

Tuen saajan on maksettava palautettavalle tai takaisinperittäville määrälle korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentin mukaista vuotuista korkoa lisättynä kolmella prosenttiyksiköllä. Korkoa on suoritettava tuen maksupäivästä takaisinperittävän määrän takaisinmaksuun saakka.

Jos takaisinperittävä määrä ei makseta viimeistään takaisinperintäpäätöksessä määrättyä eräpäivänä, sille on suoritettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisen korkokannan mukaan.

29 §

Takaisinperinnän menettelyt

Tuen takaisinperinnästä päättää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Maa- ja metsätalousministeriö voi määrätä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tekemään hankkeessa takaisinperinnän, jos se katsoo 27 §:ssä säädettyjen edellytysten täyttyvän.

Takaisinperintää koskevassa päätöksessä on vahvistettava takaisinperittävä määrä, 28 §:n 1 momentissa tarkoitettu korko sekä niiden suorittamiselle asetettava eräpäivä. Päätös on tehtävä ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen, kun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on saanut tiedon takaisinperinnän perusteesta ja viimeistään kymmenen vuoden kuluttua tuen maksamisesta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vastaa takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpanosta. Takaisinperintäpäätös voidaan ulosottoin panna täytäntöön sen jälkeen, kun päätös on saanut lainvoiman. Päätöksen täytäntöönpanosta säädetään lisäksi verojen ja

maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

30 §

Takaisinperinnän kohtuullistaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi jättää virheellisesti tai perusteetta maksetun määrän tai sille suoritettavan koron kokonaan tai osaksi perimättä, jos perinnän suorittaminen täysimääräisenä olisi tuen saajan olosuhteet ja toiminta huomioon ottaen kokonaisuutena arvioiden kohtuutonta. Takaisinperintä ja korkojen periminen on kuitenkin suoritettava täysimääräisenä, jos Euroopan unionin lainsäädäntö sitä edellyttää.

7 luku

Toimintaohjelman tietojärjestelmä

31 §

Tietojärjestelmän tarkoitus

Maa- ja metsätalousministeriö ottaa käyttöön yleisasetuksen 125 artiklan 2 kohdan d alakohdassa tarkoitetun tietojärjestelmän. Tietojärjestelmää käytetään Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä sekä tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset sekä kalatalouden toimintaryhmät vastaavat niille säädettyjen tehtävien mukaisesti siitä, että tietojärjestelmään tallennetaan oikeat ja riittävät tiedot.

Tuen hakijalla on oikeus tietojärjestelmään kuuluvassa verkkopalvelussa seurata tuen hakemista, maksamista, tarkastamista ja takaisinperintää koskevan asiansa etenemistä ja ratkaisuja sekä tuen seurantatietojen käsittelyä. Vastaava oikeus on kalatalouden toimintaryhmällä sen rahoituskiintiöstä haetun ja myönnetyn tuen osalta lukuun ottamatta tarkastamista ja takaisinperintää koskevia sekä maksuhakemuksen yhteydessä esitettyjä salassa pidettäviä tietoja. Toimintaryhmällä on omasta rahoituskiintiöstään myönnetyn tuen osalta lisäksi oikeus asianhallintajärjestel-

mään kuluvaan verkkopalvelussa nähdä kokoomatietoja, jos tällainen mahdollisuus sisällytetään tietojärjestelmään. Asian seuraaminen ja koontitietojen katselu edellyttää vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain 2 §:ssä tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista.

32 §

Tietojärjestelmän sisältö

Tietojärjestelmään voidaan tallentaa:

- 1) hakijan nimi ja yhteystiedot sekä henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus;
- 2) hakijan yhteyshenkilön nimi ja yhteystiedot;
- 3) tuettavan toimenpiteen sisältöä, tavoitteita ja tuloksia koskevat tiedot;
- 4) tuettavan toimenpiteen kustannuksia ja kokonaisrahoitusta koskevat arviot sekä näiden toteutumista koskevat tiedot;
- 5) tuki- tai maksuhakemusta ja sen ratkaisemista sekä tuen yksilöintiä koskevat tiedot;
- 6) tiedot tuensaajalle myönnettyistä ja maksetuista tuista;
- 7) tuettavaan toimenpiteeseen käytettävän julkisen ja yksityisen rahoituksen määrä;
- 8) tiedot paikan päällä tehtävistä todentamisista;
- 9) tiedot tarkastuksista ja niissä tehdyistä havainnoista;
- 10) tiedot tuen saajalta takaisinperittäväistä tuista sekä takaisinperinnän toteutumisesta;
- 11) seurantaa varten kerättävät tiedot;
- 12) kehittämissuunnitelmaa koskevat tiedot;
- 13) muita hakemuksen käsittelyssä kertyneitä välttämättömiä tietoja.

33 §

Tietojen julkisuus ja säilyttäminen

Jollei Euroopan unionin lainsäädännössä tai tässä laissa toisin säädetä, tietojärjestelmän tietojen ja niihin liittyvien asiakirjojen julkisuuteen, luovuttamiseen sekä luovuttamisesta perittäviin maksuihin sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) ja henkilötietojen käsit-

telyyn henkilötietolakia (523/1999). Meri- ja kalatalousrahastoasetuksen 119 artiklan 2 kohdassa tarkoitettussa toimien luettelossa voidaan julkistaa verkossa tuensaajien nimet ja muut mainitun asetuksen liitteessä V tarkoitettut tiedot.

Tietojärjestelmän tietoja voidaan luovuttaa tutkimustyön tekemiseen, jos tietojen luovuttamista voidaan pitää tutkimussuunnitelman perusteella tarpeellisenä. Tietojen luovutuksen edellytyksenä on, etteivät yksittäistä henkilöä koskevat tiedot paljastu ulkopuolisille ja että tiedot hävitetään, kun henkilötiedot eivät enää ole tarpeen tutkimuksen suorittamiseksi tai sen tulosten asianmukaisuuden varmistamiseksi. Samoin edellytyksin tietoja voidaan luovuttaa toimintaohjelman arviointia viranomaisen toimeksiannosta suorittavalle taholle.

Tietojärjestelmään sisältyviä tietoja säilytetään 31 päivään joulukuuta 2033.

8 luku

Erinäiset säännökset

34 §

Tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttaminen

Maa- ja metsätalousministeriöllä, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla ja 35 §:ssä tarkoitettulla tarkastuksissa tekevällä on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muulta viranomaiselta, julkista tehtävää hoitavalta taholta ja kalatalouden toimintaryhmältä hakijaa ja tuen saajaa, tämän taloudellista asemaa ja liike- tai ammattitoimintaa, julkisista varoista myönnettyä rahoitusta tai muuta tuen kannalta merkityksellistä olosuhdetta koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä tukea koskevan asian käsittelemiseksi.

Maa- ja metsätalousministeriöllä ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa muulle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle taikka Euroopan unionin toimielimelle tässä laissa säädettyä tehtävää hoidettaessa saatuja, tuen saajaa koskevia tie-

toja, jotka ovat välttämättömiä viranomaiselle, julkista tehtävää hoitavalle tai toimielimelle säädetyn tarkastustehtävän suorittamiseksi tai sen valvomiseksi, että Euroopan unionin lainsäädäntöä on noudatettu.

Tietoja voidaan vastaavasti luovuttaa Luonnonvarakeskukselle sen tiedonkeruutehtävän suorittamiseksi, josta säädetään yhteisestä kalastuspolitiikasta, neuvoston asetusten (EY) N:o 1954/2003 ja (EY) N:o 1224/2009 muuttamisesta sekä neuvoston asetusten (EY) N:o 2371/2002 ja (EY) N:o 639/2004 ja neuvoston päätöksen 2004/585/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1380/2013 25 artiklassa.

Kalatalouden toimintaryhmällä on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada 31 §:ssä tarkoitettusta tietojärjestelmästä sille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot.

Edellä 1–4 momentin perusteella saatuja tietoja ei saa käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon niitä on pyydetty.

35 §

Tarkastusoikeus

Maa- ja metsätalousministeriöllä on oikeus tehdä tuen myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyvien edellytysten ja ehtojen noudattamisen valvomiseksi tuen myöntäjiin ja saajiin kohdistuvia tarkastuksia. Vastaava oikeus on tuen saajien osalta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla.

Edellä 6 §:ssä tarkoitettu tarkastusviranomaisena voi valtuuttaa Maaseutuviraston tai muun viranomaisen, jolla on tässä laissa tarkoitettujen tarkastusten tekemiseen tarvittava asiantuntemus, taikka riippumattoman tilintarkastajan tarkastamaan tuen saajan toteuttamat toimenpiteet sekä tuen myöntämiseen liittyvät menettelyt tarkastusviranomaisen laatiman tarkastusstrategian mukaisesti. Tilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslaissa (459/2007) tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa (467/1999) tarkoitettu hyväksytty tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja.

36 §

Tarkastuksen suorittaminen

Edellä 35 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen suorittamista varten viranomaisella tai tilintarkastajalla on oikeus päästä tuettavan toimenpiteen ja tuen käytön kannalta merkityksellisiin rakennuksiin, toimitiloihin ja paikkoihin ja tarkastaa näitä sekä tuen saajan olosuhteita, tietojärjestelmiä ja asiakirjoja. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa. Tarkastuksessa on noudatettava hallintolain 39 §:ää.

Tarkastusta suorittavalla on oikeus ottaa asiakirjat ja muu tuen käyttöön liittyvä aineisto haltuunsa, jos tarkastuksen päämäärän saavuttaminen tätä edellyttää. Asiakirjat ja muu aineisto tulee viipymättä palauttaa, kun tarkastuksen suorittaminen ei enää edellytä niiden hallussapitoa. Tarkastusta suorittavalla on oikeus saada tarkastuksen suorittamiseksi tarvittavat tiedot ja asiakirjat maksutta.

Tarkastustehtävää suoritettaessa on noudatettava hallintolakia, kielilakia (423/2003), saamen kielilakia (1086/2003), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia (13/2003). Tilintarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tarkastustehtävää. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa. Tarkastustoiminnassa tulee noudattaa tarkastusviranomaisen ohjeita.

Edellä 35 §:ssä tarkoitetulla viranomaisella on oikeus saada poliisilta korvauksetta virkaapua tarkastustehtävän suorittamisessa.

37 §

Toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Tässä laissa tarkoitettuja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle säädettyjä tehtäviä hoitaa se elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueella tuettava toimenpide pääosin toteutetaan tai jonka alueella hakijan toimipaikka sijaitsee, jollei elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista an-

netun lain (897/2009) 5 §:n nojalla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimivalta muuta säädetä.

38 §

Päätöksen tiedoksianto

Sähköisesti tehtyyn hakemukseen annettu päätös annetaan tiedoksi noudattaen, mitä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 18 §:ssä säädetään.

Muu tässä laissa tarkoitettu päätös voidaan antaa tiedoksi 1 momentin mukaisesti, jos se, jota asia koskee, siihen suostuu.

Päätös on hakijalle maksuton.

39 §

Muutoksenhaku

Maa- ja metsätalousministeriön tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee tuen maksamisen keskeyttämistä tai takaisinperintää, saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Muutoin hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

9 luku

Voimaantulo

40 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan Euroopan kalatalousrahaston kansallisesta hallinnoinnista ja elin-

keinokalataloudelle myönnettävistä tuista maan ja sen toimien toteuttamiseen sovelle-
annettu laki (1447/2006). Ennen tämän lain taan tämän lain voimaan tullessa voimassa
voimaantuloa hyväksytyyn toimintaohjel- olleita säännöksiä.

2.

Laki**maatalouden interventiorahastosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalouden interventiorahastosta annetun lain (1206/1994) 1 ja 2 § sekä 6 §:n 1 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat, 1 § laissa 896/2013 sekä 2 § ja 6 §:n 1 momentti laissa 792/2004, seuraavasti:

1 §

Rahaston tarkoitus

Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan mukaisesta interventiovarastoinnista, interventio-ostoista ja interventiomyynneistä aiheutuvien menojen maksamista varten Suomessa on maa- ja metsätalousministeriön alainen valtion talousarvion ulkopuolinen maatalouden interventiorahasto.

2 §

Rahaston varat

Euroopan maatalouden tukirahaston (*maataloustukirahasto*) maksamat korvaukset 1 §:ssä tarkoitettujen kustannusten maksami-

sesta tuloutetaan rahastoon. Rahastoon tuloutetaan myös interventio toimintaan liittyvistä vakuusjärjestelyistä ja muusta rahaston toiminnasta syntyvät tuotot sekä valtion talousarviosta rahastolle siirrettävä määräraha.

6 §

Rahaston menot

Rahastosta maksetaan Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan toteuttamisesta aiheutuvat 1 §:ssä tarkoitettut menot sekä rahaston muusta toiminnasta aiheutuvat menot.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Helsingissä 11 päivänä syyskuuta 2014

Pääministeri

ALEXANDER STUBB

Liikenne- ja kuntaministeri *Paula Risikko*

2.

Laki**maatalouden interventiorahastosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalouden interventiorahastosta annetun lain (1206/1994) 1 §, 2 § ja 6 §:n 1 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat, 1 § laissa 896/2013 sekä 2 § ja 6 §:n 1 momentti laissa 792/2004,
 seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

1 §

*Rahaston tarkoitus**Rahaston tarkoitus*

Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan ja yhteisen kalastuspolitiikan mukaisesta interventiovarastoinnista, interventio-ostoista ja interventiomyynneistä aiheutuvien menojen maksamista varten Suomessa on maa- ja metsätalousministeriön alainen valtion talousarvion ulkopuolinen maatalouden interventiorahasto.

Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan mukaisesta interventiovarastoinnista, interventio-ostoista ja interventiomyynneistä aiheutuvien menojen maksamista varten Suomessa on maa- ja metsätalousministeriön alainen valtion talousarvion ulkopuolinen maatalouden interventiorahasto.

2 §

2 §

*Rahaston varat**Rahaston varat*

Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston maksamat korvaukset 1 §:ssä tarkoitettujen kustannusten maksamisesta tuloutetaan rahastoon. Rahastoon tuloutetaan myös interventiotoimintaan liittyvistä vakuusjärjestelyistä ja muusta rahaston toiminnasta syntyvät tuotot sekä valtion talousarviosta rahastolle siirrettävä määräraha.

Euroopan maatalouden tukirahaston (maataloustukirahasto) maksamat korvaukset 1 §:ssä tarkoitettujen kustannusten maksamisesta tuloutetaan rahastoon. Rahastoon tuloutetaan myös interventiotoimintaan liittyvistä vakuusjärjestelyistä ja muusta rahaston toiminnasta syntyvät tuotot sekä valtion talousarviosta rahastolle siirrettävä määräraha.

6 §

Rahaston menot

Rahastosta maksetaan Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan ja yhteisen kalastuspolitiikan toteuttamisesta aiheutuvat 1 §:ssä tarkoitettut menot sekä rahaston muusta toiminnasta aiheutuvat menot.

6 §

Rahaston menot

Rahastosta maksetaan Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan toteuttamisesta aiheutuvat 1 §:ssä tarkoitettut menot sekä rahaston muusta toiminnasta aiheutuvat menot.
